Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 80 c.

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIII. V Ljubljani 31. julija 1941-XIX. Štev. 31. *(615)*

Nebeški vrtnar najbolje zaliva.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK« izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA

1/4 leta 8 lir, 1/2 leta 16 lir, vse leto 32 lir. V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 2.70 lire; v oglasnem delu 1.70 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: beseda 0.80 lire. Mali oglasi: beseda 0.40 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

Italijanščina za Slovence

(Gl. str. 9.)

Eksc. Visoki Komisar drugič na Dolenjskem

Obiskal je Veliko in Malo Loko ter stiški samostan

Eksc. Visoki Komisar se je preteklo nedeljo drugič podal na Dolenjsko in je s tem izpolnil obljubo, ki jo je dal Dolenjcem pri svojem nedavnem prvem obisku. S tem je znova pokazal svoje zanimanje za razmere med našimi kmeti in se živo zanimal za njihovo življenje in napredek.

Na njegovi poti so ga spremljali namestnik zveznega poveljnika Gatti, kmetijski strokovnjak dr. Moseri in nekateri drugi predstavniki Vis. Komisariata.

Na svoji poti se je najprej ustavil v prijazni dolenjski vasi Veliki Loki, kjer so mu priredili prisrčen sprejem. Zbrali so se predstavniki oblasti, prebivalstvo in šolska mladina. Na trgu, okrašenem z zastavami, se je Eksc. Visoki Komisar ljubeznivo pogovarjal z vaščani in se zanimal za njihovo življenje.

Njegovo zanimanje in pot sta pa predvsem veljala gospodinjski šoli v bližnji Mali Loki. Tu so ga pričakovali novomeški okrajni komisar, velikološki župan, šolske sestre, ki vodijo šolo, in gojenke. Pozdravila sta ga ena izmed gojenk in župan v imenu prebivalstva. Z zanimanjem si je Eksc. Visoki Komisar ogledal šolske prostore, naprave in posestvo. Izvedel je, da se je v zavodu, ki obstaja kakšnih 10 let, izšolalo že okrog 400 gospodinj. Vis. Komisar je pohvalil vzorni red, ki vlada v poslopjih in na posestvu.

Iz Male Loke se je Eksc. Visoki Komisar s svojim spremstvom odpeljal v Stično. Ob poti ga je pozdravljalo prebivalstvo. Pregledal je oddelek fašistične milice, nastanjene v Stični in pohvalil njegovo delo.

Pred večstoletnim stiškim samostanom je visokega gosta sprejel stiški opat dr. Avguštin Kastelic v družbi samostanskih očetov in bratov. Izrazil je Eksc. Visokemu Komisarju vdanost in hvaležnost za iskreno pozornost.

Eksc. Visoki Komisar si je ogledal samostansko cerkev, ki spada med najstarejše slovenske kulturne spomenike, nato pa samostan, ki je bil važno taborišče v bojih proti Turkom v srednjem veku. Visoki Komisar se je zanimal za samostanske naprave, sirarno, klavnico, vrtove in vse druge gospodarske naprave, ki so igrale že od nekdaj važno vlogo v našem gospodarskem življenju.

Staroslavni beli menihi so visokemu gostu razkazali še svojo dragoceno knjižnico in ostale samostanske prostore, nato se je pa Visoki Komisar s spremstvom vrnil v Ljubljano.

*

Pretekli petek je Eksc. Vis. Komisar ponovno pokazal svoje zanimanje za potrebe malih ljudi in za razmere v mestni občini ljubljanski ter za javna dela, ki preživljajo delovno ljudstvo. Že zgoraj zjutraj je z nekaterimi funkcionarji Visokega Komisariata prispel na ljubljanski živilski trg, kjer ga je pričakoval ljubljanski župan dr. Adlešič z mestnima zastopnikoma v bližini Vodnikovega spomenika.

Po pozdravu si je Vis. Komisar z velikim zanimanjem ogledal sadje in zelenjavo, ki so ju imeli naprodaj prodajalci in okoliške kmetice. Zanimal se je za cene in se ljubeznivo razgovarjal s posameznimi prodajalci. Z županom dr. Adlešičem se je podal k novim mesarskim stojnicam, kjer je pregledal načrte za posamezna dela. Ogledal si je tudi prostor, kjer bodo zgradili ribjo tržnico, potem pa odšel na bogato založeni ribji trg.

Nato je Eksc. Vis. Komisar obiskal poklicne gasilce mestne občine ljubljanske v Mestnem domu. Pričakovali so ga v gasilskih uniformah, postrojeni pred poslopjem. Eksc. Vis. Komisar jih je nagovoril in jim izrekel nekaj vzpodbudnih besed. Ogledal si je bližnje zaklonišče, zgrajeno za varnostne in sanitarne naprave ljubljanskega mesta, gasilne naprave in garaže poklicnih gasilcev.

Eksc. Visoki Komisar si je nato ogledal novo brv čez Gruberjev prekop za gradom, ki jo pravkar dovršujejo. Nadaljeval je pot proti Koleziji, kjer mestna občina gradi moderno kopališče z bazeni za plavalce, za neplavalce in za otroke. Pohvalil je lepe načrte in vzpodbujal k skorajšnji dovršitvi. Odpeljal se je še v Tivoli, kjer si je ogledal dela za moderno otroško igrišče in podroben načrt, ki mu je zelo ugajal. Izvedel je, da so pri teh delih in pri delih na Gradu zaposleni predvsem brezposelni, ki jim je mestna občina dala delo po zaslugi Eksc. Vis. Komisarja, ker je naklonil zanje visoko podporo. Eksc. Visoki Komisar se je ljubeznivo pogovarjal z delavci v Tivoliju, se zanimal za njihov zaslužek, za družine itd.

Eksc. Visoki Komisar se je nato odpeljal na obisk v tovarno Stora na meji mestne občine ljubljanske. Sprejel ga je ravnatelj g. Vogl, ki ga je spremljal tudi po tovarni in mu tolmačil posamezna dela. Eksc. Visoki Komisar se je živo zanimal za delo spretnih delavk, ki izdelujejo čipke, zavese, preproge itd. V tovarni je zaposlenih okrog 250 delavcev in delavk.

V veliki tovarniški dvorani je nato Eksc. Visoki Komisar nagovoril zbrane delavce in delavke, ki jim je zagotovil, da bo še bolj kakor doslej skrbel za izboljšanje njihovih življenjskih razmer. Doslej je že izdal naredbo za povišanje plač, skušal pa bo doseči še več. Zagotoviti mirno življenje in redno delo delavstvu Ljubljanske pokrajine je njegova prva skrb. Nagovor je končal z željo za srečno delo in s pozdravi delavskim družinam.

Eksc. Visoki Komisar je odšel nato v Unionsko pivovarno, ki je eno največjih podjetij v Ljubljani. Ogledal si je vse naprave in se zanimal za izdelovanje piva. Pohvalil je tudi načrt tovarne, ki namerava za delavstvo zgraditi menzo, kopališče in umivalnice. Želel je le, da bi ta načrt čimprej uresničili.

Zadnji obisk Eksc. Visokega Komisarja je veljal tovarni za klej na Šmartinski cesti. Naprave in delo mu je tolmačil tehnični ravnatelj. Zanimal se je za trg, s katerega tovarna dobiva surovine in na katerega prodaja svoje izdelke.

S temi svojimi obiski je Eksc. Vis. Komisar ponovno dokazal svojo veliko skrb za delavstvo in za njihove življenjske razmere. Zato je pa delavstvo njegov obisk tudi povsod sprejelo z iskreno hvaležnostjo.

Naredbe Visokega Komisarja

Ureditev bolničnih pristojbin za zdravljenje v bolnicah in ambulatorijih

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, na osnovi § 6 zakona o bolnicah z dne 27. februarja 1930 odreja:

Odobruje se priloženi pravilnik o bolničnih pristojbinah za zdravljenje v javnih bolnišnicah in bolničnih ambulancah v Ljubljanski pokrajini.

Ljubljana 18. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
EMILIO GRAZIOLI

Pravilnik oskrbnin in ostalih pristojbin

Čl. 1. Na območju Ljubljanske pokrajine so sledeče javne bolnišnice:

1. splošna bolnišnica v Ljubljani,
2. bolnišnica za ženske bolezni v Ljubljani,
3. bolnišnica za duševne bolezni Ljubljana-Studenec,
4. Zavod za raziskovanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani,
5. bolnišnica za ženske bolezni v Novem mestu.

Čl. 2. V javnih bolnišnicah se pobirajo naslednje oskrbnine:

V splošni bolnišnici, bolnišnici za ženske bolezni v Ljubljani in v bolnišnici za ženske bolezni v Novem mestu:

za III. oskrbni razred L. 15 dnevno, za II. oskrbni razred L. 30 dnevno, za I. oskrbni razred L. 45 dnevno.

V javni bolnišnici za duševne bolezni Ljubljana-Studenec:

za III. oskrbni razred L. 7.50 dnevno, za II. oskrbni razred L. 15 dnevno.

V javnem zavodu za raziskovanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani:

za III. oskrbni razred L. 20 dnevno, za II. oskrbni razred L. 40 dnevno.

Poleg oskrbnine plačujejo bolniki v javnem zavodu za raziskovanje in zdravljenje novotvorb še sledeče pristojbine:

a) za obsevanje z radijem:

od 1—10 MCD po 7.50 za enoto, od 11—30 MCD po L. 6 za enoto, nad 30 MCD po L. 4 za enoto.

Nadaljevanje na 2. strani

L'Ecc. l'Alto Commissario ha visitato la settimana scorsa parecchie istituzioni di Lubiana: 1. fotografia: L'Ecc. l'Alto Commissario alla fabbrica »Stora«; 2. fotografia: L'Ecc. l'Alto Commissario sul nuovo ponte oltre il Canale Gruber, dietro il Castello; 3. fotografia: L'Ecc. l'Alto Commissario al parco Tivoli parla con un operaio. — Eksc. Visoki Komisar je pretekli teden obiskal več ljubljanskih ustanov: 1. slika: Eksc. Visoki Komisar v tovarni »Stora«. 2. slika: Eksc. Visoki Komisar na novi brvi čez Gruberjev prekop za Gradom. 3. slika: Eksc. Visoki Komisar se v Tivoliju pogovarja z nekim delavcem.

Il funerale del celebre aviatore Arturo Ferrarini a Roma. — Pogreb znamenitega letalskega prvaka Artura Ferrarinija v Rimu.

b) za obsevanje z rentgenom:
pri lahkem filtru za vsakih 10 R po L. 0.40, pri težkem filtru do 5000 R za vsakih 10 R 0.80, nad 5000 R za vsakih 10 R L. 0.40.

Bolnikom, ki se zdravijo v drugem oskrbnem razredu, se zaračunajo pristojbine za obsevanje dvojno.

V ostalih bolnišnicah so s plačano oskrbnino kriti vsi stroški zdravljenja, izvzemši stroške za rentgensko slikanje in rentgenske preglede, ki se zaračunavajo po veljajoči tarifi.

K bolničnemu zdravljenju pa seveda ne spadajo terapevtični pripomočki.

Čl. 3. Oskrbne stroške je dolžan plačati vsak bolnik oziroma, če sam ne more, njegovi po zakonu za to obvezani svojci.

Visoki komisariat more na utemeljeno prošnjo v primerih, vrednih posebnega upoštevanja, oskrbne stroške znižati, odpisati ali plačilo na drug način olajšati. Od bolnikov, ki so po dobljenih uradnih poizvedbah zaradi priznanega siromaštva nezmožni plačila oskrbnih stroškov, se povračilo oskrbnih stroškov ne zahteva.

V ostalem pa plačujejo oskrbne stroške:

1. Ljubljanska pokrajina za svoje uslužbence, aktivne in upokojene, člane njihovih rodbin in ostale osebe, ki imajo pravico do brezplačnega zdravljenja po §§ 7 in 8 zakona o bolnišnicah;

2. samostalne zdravstvene občine po določilih § 8 zakona o bolnišnicah;

3. zavarovalne ustanove za svoje člane in svojce teh članov po določilih § 7 zakona o bolnišnicah.

Čl. 4. Uslužbenci Ljubljanske pokrajine — aktivni in upokojeni — kakor tudi njihove rodbine, ki se hočejo oskrbovati v II. oskrbnem razredu, plačujejo kot razliko med II. in III. oskrbnim razredom le L. 11.50 dnevno.

Čl. 5. Brezplačno ambulantno zdravljenje po določilih § 16 zakona o bolnišnicah gre le bolnikom, ki so upravičeni do brezplačnega zdravljenja v III. oskrbnem razredu javnih bolnišnic.

Čl. 6. Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem 1. avgusta 1941-XIX in se z njim razveljavljajo vsi dosedanji pravilniki za zdravljenje v državnih ali banovinskih bolnišnicah ter bolničnih ambulancah.

Predpisi o trgovini in predelavi kravjega mleka

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX,
na podlagi člena 1. kr. ukaza z dne 7. junija 1941-XIX v zvezi s členom 6. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX in

smatrajoč za nujno potrebno, da se uredita trgovina in predelava kravjega mleka zaradi zagotovitve redne oskrbe pokrajine z mlekom in mleč. izdelki po potrebah prehrane te pokrajine,

odreja:

Člen 1. Vse tvrdke, ki trgujejo s kravjim mlekom ali ga predelujejo v surovo maslo, sir in druge izdelke, morajo to svoje poslovanje prijaviti do vštetega 28. julija 1941-XIX uradu občine, kjer opravljajo to trgovino ali predelovanje; v prijavi morajo navesti splošne podatke o tvrdki, sestavine njene strokovne opreme, količine mleka, oddanega v mesecih maju in juniju 1941-XIX v neposredno potrošnjo in oddeljenega za predelavo, kakor tudi količine od predelave dobljenih proizvodov.

Občine morajo poslati zbrane prijave nemudoma Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino, ki mu je poverjeno urejanje trgovine z mlekom in mlečnimi izdelki.

Člen 2. Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino določi po strokovni opremljenosti tvrdk, katere izmed njih smejo s kravjim mlekom trgovati in ga predelovati, ter izda ustrezna dovolila.

Do odločitve Prehranjevalnega zavoda veljajo tvrdke, ki so vložile prijavo iz prednjega člena, kot pooblaščene začasno nadaljevati trgovino, oziroma predelovanje.

Člen 3. Proizvajalci smejo prodajati mleko svoje proizvodnje razen neposredni.a potrošnikom tudi tvrdkam, ki imajo dovolilo po prednjem členu. Tudi smejo še nadalje izdelovati surovo maslo, toda samo za rodbinske potrebe.

Proizvajalci, ki zaradi lege svojega kmetijskega podjetja ne bi mogli izročati mleka ali smetane pooblaščenim tvrdkam, se smejo izjemoma pooblastiti, da predelujejo presežek mleka v surovo maslo. Pooblastitve izdaja Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, ki določi sproti tvrdke, katerim naj se surovo maslo oddaja.

Člen 4. Tvrdke, ki so pooblaščene za trgovino in za predelavo mleka, morajo voditi vpisnik prejema in oddaje, ki ga potrdi Prehranjevalni zavod; vanj morajo vpisovati dnevno in ločeno količine proizvedenega mleka, kakor tudi količine mlečnih izdelkov in njih oddaje.

Periodičen povzetek teh podatkov je poslati Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino po navodilih, ki jih izda sam.

Člen 5. Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino sme glede na potrebe prehrane te pokrajine obvezno določiti za vsako tvrdko, koliko mleka naj tvrdka oddaja v neposredno potrošnjo in koliko naj ga oddeli za vse vrste predelave, in tudi določiti tvrdke ali ustanove, katerim naj se oddajajo določne količine mleka in mlečnih izdelkov.

Člen 6. Kršitelji te naredbe se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, v denarju od 500 do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev.

Člen 7. Ta naredba nadomestuje vse druge, nasprotne ali - nio nezdružljive predpise in stopi v veljavo dne 28. julija 1941-XIX.

Ljubljana dne 19. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Predpisi o zatemnitvi

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, da se na novo uredi vsakodnevni začetek in konec zatemnitve, **odreja:**

Čl. 1. Za dobo od 21. julija 1941-XIX do nove ureditve se morajo odredbe glede zatemnitve izvajati dnevno v času od 22. do 5. ure zjutraj.

Čl. 2. Kršitelji se bodo kaznovali po obstoječih predpisih.

Čl. 3. Naredba dobi veljavnost z dnem objave v »Službenem listu«.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Predpisi o klanju goveje živine

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino,

na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX,

na podlagi člena 1. kr. ukaza z dne 7. junija 1941-XIX v zvezi s členom 6. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX,

na podlagi naredbe z dne 31. maja 1941-XIX, št. 34 in

smatrajoč za nujno potrebno urediti klanje goveje živine glede na potrebo, da se ohrani dobro stanje živinoreje in glede na potrebo prehrane pokrajine,

odreja:

Člen 1. Klanje goveje živine pod 70 kg žive teže je prepovedano.

Člen 2. Kdor ima več ko dve glavi goveje živine po najmanj 70 kg, mora oddati do vštetega 30. junija 1942-XX delež 20 % žive teže živine, ki je nad 70 kg težka, pri čemer velja v smislu naredbe z dne 31. maja 1941-XIX stanje živine na dan 5. junija 1941-XIX.

Od obvezne oddaje je izvzeta živina, ki je vpisana v rodovniške knjige.

Člen 3. Imetniki goveje živine v vsaki občini, ki so zavezani oddati delež iz prejšnjega člena, so že po samem učinku te naredbe obvezno združeni v zajednice radi oddaje skupne žive teže, določene za posamezne občine.

Obvezne zajednice pod vodstvom upravitelja, ki ga imenuje Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, so pod nadzorstvom občinskih preskrbovalnih uradov, ustanovljenih po odredbi z dne 26. novembra 1940., št. 681, ki smejo odvzeti živino, kolikor bi se morda ne oddala.

Člen 4. Živina se mora oddajati po pogojih in na način kakor določi Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, s katerim morajo v ta namen sodelovati stanovska kmetijska in mesarska združenja.

Člen 5. Prehranjevalni zavod sporoči imetnikom živine in njih zajednicam obveznost iz člena 2. te naredbe.

Člen 6. Imetniki goveje živine lahko oddajo živino tudi prostovoljno ob dogonu. V tem primeru morajo obvestiti Prehranjevalni zavod deset dni pred takim dogonom.

Prehranjevalni zavod pošlje oddajni nalog pismeno tudi tistim, ki oddajo živino prostovoljno.

Člen 7. Nobeno govedo se ne sme zaklati brez predpisanega potrdila, ki se izda ob dogonih živi.e, določene za zakol, ali brez posebnega pismenega pooblastila, ki ga izda Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino.

Izjemoma je dovoljen zakol v sili, ki ga pa morajo nadzorovati pristojni organi.

Člen 8. Odgon goveje živine iz občine je dopusten samo s predhodno odobritvijo, ki jo izda pristojni občinski urad.

Člen 9. Prehranjevalni zavod mora s pomočjo preskrbovalnih uradov posameznih občin ugotoviti mesečno potrebo vsakega mesarja.

Člen 10. Odredbe za izvrševanje te naredbe se odobre s kasnejšo odločbo.

Člen 11. Kršitve predpisov te naredbe, izvrševalnih odredb po prednjem členu ali predpisov, ki jih v izvajanju njemu poverjene pristojnosti izda Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, z zaplembo goveda in v denarju od 500 do 5000 lir. V hujših primerih se lahko poleg tega izreče kazen zapora do šestih mesecev.

Člen 12. Razveljavljajo se vse odredbe, ki nasprotujejo ali so nezd.ružljive z določbami te naredbe, ki stopi v veljavo 4. avgusta 1941-XIX.

Ljubljana dne 19. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Odobritev pravil za izvrševanje predpisov o klanju goveje živine

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino,

na podlagi lastne naredbe z dne 19. julija 1941-XIX št. 71.

odreja:

Odobrujejo se priložena pravila za izvrševanje predpisov o klanju goveje živine.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Pravila za izvrševanje predpisov o klanju goveje živine

Člen 1. O goveji živini, izvzeti od obvezne oddaje po zadnjem odstavku člena 2. naredbe z dne 19. julija 1941-XIX, št. 71, mora Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino ob sodelovanju združenja živinorejcev sestaviti poseben vpisnik, obsegajoč za vsako govedo ime, datum skotitve, živo težo, pasmo, posebne znake, kakor tudi splošne podatke o imetniku in kraj, kjer je govedo.

Člen 2. Obvezne občinske zajednice iz člena 3. naredbe z dne 19. julija 1941-XIX, št. 71, morajo v roku, ki ga določi Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, oddati skupno živo težo, obvezno za člane zajednice.

Pri izbiri živine za oddajo v klanje morajo zajednice same pod nadzorstvom občinskih preskrbovalnih uradov paziti, da se skladno upoštevajo prehranjevalne potrebe pokrajine in potreba ohranitve dobrega stanja živinoreje tako, da se odvzamejo predvsem goveda, ki so za pleme manj prikladna.

Morebitne večje oddaje katerega izmed živinorejcev v zajednici se poračunajo v prid ostalim oddajalcem.

Člen 3. Prehranjevalni zavod določi sporazumno s stanovskimi kmetijskimi in mesarskimi združenji vnaprej mesečni časovni razpored dogonov.

Dogoni se določijo v kraje, kjer je tehtnica in ki so po možnosti blizu železniških nakladalnih postaj.

Razpored se objavi občinstvu najmanj osem dni pred njegovim začetkom. V istem roku poskrbi Prehranjevalni zavod, da se razpošljejo oddajni nalogi za odvzem živine. Nalog navaja količino žive teže.

Živina se mora prignati na kraj dogona na dan in ob uri, ki sta določena v oddajnem nalogu.

Člen 4. Imetniki živine lahko oddajo živali ob dogonu tudi prostovoljno, obvestiti pa morajo o tem Prehranjevalni zavod vsaj deset dni pred dnevom dogona, da pošlje oddajni nalog tudi tistim, ki oddajo živino prostovoljno.

Člen 5. Prehranjevalni zavod poskrbi, da se po preskrbovalnih uradih posameznih občin ugotovi mesečna potreba vsakega mesarja.

O določenem dogonu obvesti Prehranjevalni zavod sam mesarsko strokovno združenje, označivši količino živine, ki jo mora, razen ob nepredvidenih okoliščinah, prevzeti na dogonu.

Člen 6. Prehranjevalni zavod poskrbi, da bodo v kraju dogona ob določeni uri:

a) njegov odposlanec za prevzemanje prignane živine,

b) ocenjevalna komisija, sestavljena iz enega predstavnika Prehranjevalnega zavoda kot predsednika, enega predstavnika kmetovalcev in enega predstavnika mesarjev. Komisiji se dodeli tajnik.

Na dogonu predseduje uradnik Zavoda.

Člen 7. Naloga komisije je:

a) prevzeti od odposlanca Prehranjevalnega zavoda zahtevano živino,

b) oznamenovati prignano živino s številko na hrbtu,

c) prisoditi vsaki živali vrsto in kakovost po posebni lestvici,

č) stehtati živino najkasneje v štirih urah po prihodu na kraj dogona,

d) določiti ceno, za stot in celotno, na podstavi cenika,

e) porazdeliti goveda v ustrezne skupine po povpraševanjih in po potrebah za razne namene,

f) odkazati živino mesarskemu združenju, pri čemer se mora prepričati, da je bila določena cena prodajalcu takoj plačana.

Cena živine, kakor jo določi komisija, je dokončna.

Za vsako pravilno prodano in kupljeno govedo izda komisija potrdilo v treh primerkih; dva primerka izroči kupcu, enega pa prodajalcu. Kupec je dolžen poslati enega svojih primerkov, ki ga je vidiralo oblastvo za klavno nadzorstvo, Prehranjevalnemu zavodu. Brez takega potrdila se ne sme zaklati nobeno govedo.

Ko se končajo vsi opravki, poskrbi predsednik, da sestavi komisija zapisnik, ki mora obsegati spisek prignane živine z natančno označbo izkazane žive teže, vrste in kakovosti kakor tudi splošne podatke prodajalčeve in kupčeve ter plačano ceno.

Ta zapisnik morajo razločno podpisati vsi člani komisije, kakor tudi prodajalec in kupec, skladno s popisom posameznih živali.

Člen 8. Prevzeti se mora vsa na dogon pripeljana živina. Združenje mesarjev mora skrbeti, da se živina odkaže mesarjem po njih potrebi, po prehranjevalnih potrebah posameznih okolišev pokrajine in po razpoložljivi množini živine. Meso morajo mesarji prodajati zadevnim stalnim odjemalcem po seznamih. Prehranjevalni zavod more odrediti količine mesa, ki naj se porazdeljujejo tedensko na osebo.

Člen 9. Za pokritje stroškov oskrbe z govejim mesom bo Prehranjevalni zavod zaračunaval vrh cene, ki jo plača kupec in na njegov račun pribitek 3% (treh odstotkov).

Za to poslovanje mora voditi Prehranjevalni zavod posebne računske knjige in se morebitni aktivni presežki namenijo za pospeševanje živinoreje.

Če bi pa pribitek iz prvega odstavka tega člena ne zadostoval za pokritje stroškov tega poslovanja, ga sme Prehranjevalni zavod zvišati do največ 5%.

Člen 10. Za oskrbo majhnih potrošnih središč, katerih ni mogoče oskrbovati z dogonom, izda Prehranjevalni zavod mesarjem posebne dovolilnice, ki pooblaščajo za nakup in zakol goveda.

Na vsaki dovolilnici, ki velja samo za eno govedo, se morajo vpisati:
dan, ko se izroči dovolilnica,
naslovnik (mesar),
občina, za katero velja,
vrsta živali, za katero je izdana,
doba veljavnosti,
mesnica ali mesar, ki ga je Zavod pooblastil in pri katerem se mora govedo zaklati,
vsi podatki o nabavi: teža, ocena, cena živali, ime prodajalca itd.

Dovolilnice, ki upravičujejo vsakokrat za nakup samo enega goveda, so neprenosne.

Dovolilnica ima tri dele: odrezek A, s katerim dokaže rejec, da je govedo prodal, in odrezka B in C, ki se morata predložiti veterinarju klavnice, kjer naj se žival zakolje, ali pooblaščenemu pregledniku mesa.

Odrezek B ostane mesarju, odrezek C pa mora poslati klavnični veterinar ali kdor je pooblaščen za pregledovanje mesa v 24 urah po zakolu Pre-

---

Listek „Družinskega tednika"

MADŽARSKI CIGANI

NAPISAL STEPHEN NAGY

Kdor hodi po cestah in ulicah madžarskih vasi in podeželskih mest, sreča na vsak korak — posebno na vzhodu — cigana. Človek bi utegnil misliti, da je polovica vseh prebivalcev ciganov. Kdor pa posamezne cigane nekoliko natančneje opazuje, bo ugotovil, da vedno znova vidi ene in iste obraze. Tam ni na tisoče ciganov, ki tekajo okrog, temveč jih je komaj 10 do 20, kvečjemu sto. V mestih z 10.000 prebivalci živi okrog 200 ciganov, v manjših pa morda 15 do 20. A tisti, kolikor jih je, tekajo okrog v svojih kričečih krpah z vsem hrupom južnjaških plemen.

Cigani žive navadno na robu vasi in mest; nekateri izmed njih — konjski mešetarji — imajo svoje hiše celo v vrsti kmečkih hiš. Vendar so v primeri z okoliškimi kmečkimi hišami ciganske koče siromašne in borne. Koče, z enim samim prostorom brez oken sicer polagoma izginjajo, a ciganske hišice so še zmerom zelo majhne in čeprav imajo dva prostora, bi lahko celo kočo spravil v sobo kmečke hiše. 4×2 in pol metra velika koča velja že za prostorno. In ko cigani spomladi kakor kuščarji prilezejo iz svojih brlogov na sonce, človek komaj utegne verjeti, da je imelo toliko ljudi dovolj prostora v tako majhni hiši.

Tla njihovih koč so iz pohojene zemlje, povrh pa plast ilovice in blata, da se zde gladka in rumena. Notranje stene so belo pobeljene, zunanje pa obmetane s plevami in blatom. Pohištvo je zelo raznoliko, saj lastniki niso navezani na noben običaj ali modo. Vsak postavi vse, kar more dobiti, v svojo hišo. Le malo izmed njih ima postelje. Navadno spe na slami. Večina ima pa posteljnino; in kadar krenejo na dolgo potovanje, jo zbašejo na voz in družina se zakoplje vanjo.

Dobrih štedilnikov ne poznajo; pomagajo si s starimi štedilniki ali lončenimi pečmi. Stene si pa okrase s slikami iz ilustriranih časopisov.

Glavni zimski problem je kurjenje. Ker cigan ne seje žita, kajpak nima slame, vendar pa kljub temu pobira gnoj po pašnikih in ga suši ter uporablja za kurjavo pozimi. V mrzlih zimah cigane zelo mraz trpinči. Na robu mesta, kjer nobeno drevo in noben grič ne zaustavita vetra, suhi stepski veter še bolj zavija, tako da cigan v svojih strganih krpah in svoji mrzli koči skoraj zmrzuje. Okna — če jih sploh imajo — skozi vso zimo ne odpro in jih navadno kar zalepijo. Nedvomno vlada potlej znotraj strahoten vzduh, a stari sovražnik veter, ki tudi skozi stene najde pot, kajpak prepreči, da bi bil vzduh še hujši. Pozimi se cigani še dosti mirno zadrže. Svoje koče zapuščajo le, če je potrebno: da gredo po vodo k vodnjaku, na delo ali prosjačit. Sicer pa leže zaviti v svoje odeje in v zimskem spanju čakajo pomladi.

Na koče nekoliko bolje situiranih konjskih mešetarjev, se navadno naslanja majhen hlev, v katerem po večini eno samo shujšano kljuse čaka, da bi se nekoliko opomoglo, da ga bodo lahko na prihodnjem letnjem semnju prodali. Kakšen živahnejši konj bi pa takšen hlev tudi kratko in malo podrl.

Spomladi pa ciganska vas zaživi. Trava po okoliških travnikih ozeleni in na strehah ciganskih koč požene plevel med kamni, starimi lonci in kozicami, ki zadržujejo veter, da ne bi odnesel strehe. Tudi cigan sam zaživi in življenje se veselo začne znova.

Z napredujočo civilizacijo so cigani izgubili marsikakšno od svojih prejšnjih zaposlitev. Samo še žganje opeke in beljenje hiš, opravili, ki jih cigani precej zaničujejo, sta jim še ostali. Marsikje se cigani preživljajo z glasbo. Cigan, ki ima kočo, par sto penge in tri ali štiri konje, je neizmerno bogat; le redko pa najdete kakšnega še bolj premožnega.

Marsikakšni cigani opravljajo poljsko delo, sekajo ali kosijo. Vendar se morajo pa truditi, da zdrže poleg pridnih in vztrajnih kmečkih poljskih delavcev. Najboljši cigani izhajajo navadno iz tega razreda, kajti konjski mešetarji veljajo za manj poštene. Poleti je kratek čas potrebnih mnogo delavcev, ki so bolje plačani kakor sicer, in takrat dela tudi cigan, čeprav ga sicer nič ne pripravi do tega. Le stari cigani so kleparji in krpači kotlov ali pa izdelujejo kravje zvonce. Z vsem orodjem na hrbtu hodijo od vasi do vasi, a le malo ljudi jim da delo, kajti njihovo načelo, da naj popravilo le toliko časa drži, za kolikor je plačano, je dobro znano. V splošnem je pa to le pretveza za beračenje.

Cigan nosi stare obleke. Čeprav bi si nove lahko kupil, bi rajši nosil tiste, ki mu jih podare ljudje, in jih potlej po svojem okusu prekroji. Najrajši cigani nosijo škornje, ne samo črne, temveč tudi rdeče ali rumene. Baržun je zanje ena izmed najljubših tkanin, radi pa nosijo tudi koničaste visoke klobuke in srebrne gumbe. Ženske nosijo živahne, da, kričeče obleke. Posebno so jim pri srcu najbolj živi rdeči in zeleni toni in celo v največji vročini nosijo po tri ali štiri široka krila. Dekleta si spletajo trakove v svoje vranje črne lase, žene pa nosijo živobarvne rute.

Cigan se rad tako oblači, vendar mu je to mogoče le, če ima nekaj denarja. Najpogosteje je pa oblečen v krpe, ki jih v velikem mrazu zveže z motvozom okrog zapestij in bokov, da mu veter ne piha pod obleko. Pogosto ga je videti tudi v mrzlem jesenskem blatu ali celo v snegu in ledu bosega. Otroci si oblečejo to, kar jim odrasli puste. Poleti tekajo nagi okrog, nekateri izmed njih pa imajo na sebi kakšno srajco ali suknjič, ki jim sega do peta.

Čistoča cigane malo zanima. Marsikje jih prisilijo, da se kopljejo. Sicer so pa ponosni na svojo zunanjost. Med mlajšimi je res mnogo lepotcev. Veselo razpoloženi otroci s svojimi bl[illegible] belimi zobmi, ponosni fantje in vitka dekleta so res dražestna na pr[illegible] pogled, kadar s svojim zibajočim korakom hodijo po vasi.

Moški kakor tudi ženske strašno ljubijo nakit, a nimajo ga dosti. Celo če se jim posreči s svojim grenko zasluženim denarjem kaj kupiti, ga hitro lahkomisel[illegible] zapravijo in zaigrajo. Prav zaradi svojega finančnega stanja navadno malo jedo. Če imajo pa denar, potlej dobro živijo; če ne, potrpežljivo čakajo na boljše čase in se zadovoljijo s tem, da ravn[illegible]liko jedo, da ne pomrjejo. Po navadi zjutraj ne jedo doma, ker zmerom upajo, da bodo v vasi kaj staknili, opoldne gredo, a se vrnejo domov le, če vedo, da se doma kaj kuha. Meso radi jedo, a ker je drago, ga le redko ok[illegible]. V glavnem

hranjevalnemu zavodu na stroške mesarja-naslovnika.

Dovolilnica se izda proti plačilu L 100, ta znesek se pa pozneje izravna po višini zgoraj navedenega pribitka.

Živina se mora nabavljati po cenah, ki so določene v ceniku, veljavnemu za dogone.

Člen 11. Za živali, zaklane v sili, izda Prehranjevalni zavod posebno dovolilnico, za katero se plača pribitek po členu 9.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Prijave in sporočila za vodenje registra prebivalstva

Z naredbo, ki bo pravkar objavljena, je bila odrejena uvedba registra prebivalstva v vseh občinah pokrajine.

V nadaljnjem so naštete dolžnosti državljanov, da bi se omogočilo pravilno vodenje tega registra:

1. Spremembe stalnega bivališča.

Kdor koli se preseli v občino iz druge občine te pokrajine ali iz druge pokrajine Kraljevine ali inozemstva, z namenom da se tam stalno naseli, mora to prijaviti občinskemu anagrafičnemu (prijavnemu) uradu najpozneje v 10 dneh po preselitvi.

Prav tako se mora odjaviti pred svojim odhodom pri istem uradu, kdor se izseli v drugo občino te pokrajine ali v drugo pokrajino Kraljevine ali v inozemstvo z namenom, da se tam stalno naseli.

Enake prijave morajo vložiti družinski poglavarji za člane svoje družine in poglavarji zajednic za osebje in stalne člane zajednice.

2. Sprememba v sestavu družine ali zajednice.

Vsak poglavar družine ali zajednice mora v 10 dneh prijaviti občinskemu anagrafičnemu (prijavnemu) uradu vsako spremembo v številu članstva družine odnosno v številu stalnih članov zajednice, če te spremembe niso posledica porok, rojstev ali smrti.

Enake prijave, kakor družinski poglavarji (na isti način in v istih rokih kakor ti), morajo napraviti tudi uprave, uradi in javne ustanove (civilne in voješke), tudi take z avtonomno uredilvijo, ter javne in privatne ustanove, ki so podvržene državnemu skrbstvu, nadzorstvu in pregledu, čijih vzdrževanje podpira država s trajnimi prispevki, kolikor se tičejo spremembe stalnega bivališča njihovih nameščencev.

3. Sprememba stanovanja.

Kdor se preseli iz ene hiše v drugo v isti občini, ali iz enega stanovanja iste hiše v drugo, mora to naznaniti občinskemu anagrafičnemu (prijavnemu) uradu najdalje v 10 dneh po preselitvi.

Neodvisno od te prijave mora oni, ki iz katerega koli naslova upravlja hišo ali stanovanjske prostore, v teku 10 dni od preselitve prijaviti anagrafičnemu (prijavnemu) uradu vse spremembe stanovalcev. V primeru pa, da se stanovalec izseli v drugo občino, je treba označiti tudi ime te občine.

4. Prijava začasnih prebivalcev.

Kdor biva začasno v kaki občini, se mora po trimesečnem bivanju javiti anagrafičnemu (prijavnemu) uradu in izjaviti, ali je njegovo bivanje v občini v resnici le začasno.

Vsak družinski poglavar, pri katerem bivajo osebe, ki niso stalno pri njem na stanovanju, mora po preteku treh mesecev, odkar te osebe pri njem stanujejo prijaviti ime in priimek teh oseb ter poklic in kraj, iz katerega so prišle.

Te prijave je treba oddati v 10 dneh po preteku treh mesecev.

Isto prijavo morajo podati v istem roku poglavarji zajednic za svoje začasne goste.

5. Kazenske določbe proti kršilcem.

Kdor se brani podati katero imenovanih prijav ali se ne odzove povabilu na občinski anagrafični (prijavni) urad, ali pa odklanja odgovor na stavljena vprašanja glede seznama prebivalstva, zapade globi od 100 do 500 lir v smislu določbe čl. 27 gori omenjene naredbe.

Za eventualna pojasnila se državljani lahko obrnejo na občinski anagrafični (prijavni) urad.

Ljubljana, 26. julija 1941-XIX.

Visoki Komisar
EMILIO GRAZIOLI

Še veljavne bivše jugoslovanske znamke

Pokrajinska poštna direkcija v Ljubljani objavlja:

Za veljavne je treba smatrati znamke bivših jugoslovenskih izdaj z vsemi notranjimi in zunanjimi učinki v poštnem in filatelističnem pogledu, če so žigosane:

1. S »Co-Ci« in z »R. Commissariato Civile territori sloveni occupati-Lubiana« (v izvedbi Merkurjeve tiskarne v Ljubljani);

2. z »R. Commissariato Civile territori Sloveni Occupati - Lubiana (v izvedbi tiskarne Pokrajinske poštne direkcije v Ljubljani);

3. z »Alto Commissario per la provincia di Lubiana« (v izvedbi tiskarne Pokrajinske poštne direkcije v Ljubljani).

Vel. Kralj in Cesar se je v sredo 29. t. m. udeležil maše zadušnice za obletnico smrti blagopokojnega kralja Humberta I. Množica je ob tej priložnosti Vladarju priredila navdušene manifestacije.

Duce je s posebnim vlakom odpotoval v Mantovo, kjer je pregledal nove oddelke, namenjene na sovjetsko bojišče.

Zakladne bone je izdala Ljubljanska sekcija Kraljeve zakladnice. Zakladni boni se obrestujejo po 3.25%, če zapadejo v enem ali dveh mesecih, po 3.75%, če zapadejo v 5 ali 6 mesecih, po 4.25%, če zapadejo v 7 do 9 mesecih in po 5%, če se glase na rok od 10 do 12 mesecev. Obresti se kupcem bonov izplačajo vnaprej takoj ob nakupu.

Komisija za urejanje valutnih sporov je zaključila svoje delo. Eksc. Visoki Komisar, po katerega naredbi se je komisija sestala, je zdaj komisijo razpustil in izrazil svoje zadovoljstvo nad doseženimi rezultati.

Vodja italijanskega športa nacionalni svetnik Manganiello, je pred dnevi obiskal naše športne ustanove. Predstavljeni so mu bili vsi predstavniki in voditelji pokrajinskega športa. Nacionalni svetnik in Eksc. Visoki Komisar sta izrazila svoje zadovoljstvo spričo športnega delovanja v Provinci. Ustanovili so pokrajinski odsek olimpijskega odbora za Ljubljansko provinco, kjer bodo zastopane vse športne panoge. Vse naše športne organizacije bodo pa vključene v italijanske organizacije.

Novo slovensko stolico na rimskem vseučilišču so ustanovili na osnovi posebne zakonske odredbe. Na raznih visokih šolah v Kraljevini bodo ustanovili 50 novih vseučiliških stolic. Za novoustanovljene stolice je določena vsota 2,010.000 lir.

Zdravstvena avtokolona je na svojem zdravstvenem popotovanju prispela tudi v Št. Jurij pri Grosupljem. V šoli so pregledali v dveh razredih otroke, odrasle so pa pregledali v zdravstvenih avtomobilih. Vsega skupaj so pregledali 1043 oseb.

Razstavo o italijanski vernosti bodo odprli v Benetkah. Odbor za razširjanje ljudske umetnosti v Benetkah je pripravil vse potrebno gradivo za razstavo. Na razstavi bodo zbrane slike in knjige, ki obravnavajo verske šege in navade med prebivalci posameznih pokrajin.

Italija se bo udeležila dunajskega jesenskega velesejma, ki bo od 21 do 28. septembra. Velesejma se bo udeležilo 14 držav. Italijanski fašistični institut za zunanjo trgovino je že odredil vse potrebno za priprave italijanske kolektivne razstave, in sicer po izkustvih, ki si jih je pridobil na mnogih mednarodnih razstavah.

Trgovinski promet med Italijo in Nemčijo se je po junijskem zasedanju zastopnikov obeh držav precej povečal. Komisija je sklepala o sporazumu za izmenjavo kmetijskih proizvodov za dobo več let. Sporazum se nanaša na zelenjavo in sadje in druge dobave, ki jih pogodba natanko določa.

Prošnje za podelitev gumijastih obročev za motorna vozila je treba po sporočilu Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino vlagati pri Visokem Komisariatu. Prošnje smejo vložiti samo tisti, ki jim je po odredbah dovoljena vožnja z motornimi vozili. Prošnje je treba vložiti po Avtomobilskem klubu v Ljubljani. Pri odjemu novih gumijastih obročev in zračnic je treba zastonj oddati stare gumijaste obroče in zračnice.

Slovenski gledališki umetniki so gostovali v Gorici v ponedeljek. Nastopili so v Verdijevem gledališču pod vodstvom dirigenta Dimitrija Žebreta.

VSAK TEDEN DRUGA

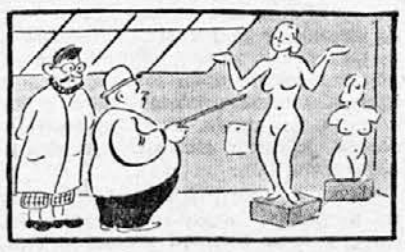

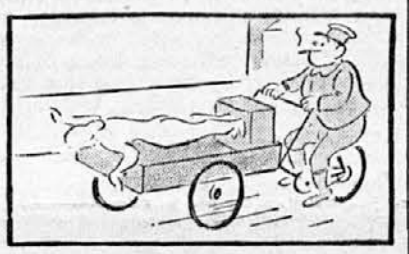

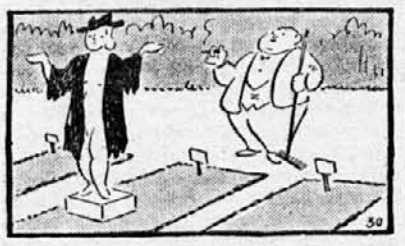

Moderno galerijo v Tivoliju so zdaj pričeli oblagati s prelepim apnencem iz otoka Hvara. Ploščice, s katerimi obkladajo stene, so kaj različne oblike in velikosti, vse so pa snežnobele. Oblaganje sten bo segalo do strehe, ki bo iz salonita. Špranje med posameznimi ploščami pa mašijo z malto iz najfinejšega peska. Moderna galerija bo imela na splošno kar tri vhode, glavni vhod bo pa iz severne, t. j. iz tivolijske strani.

Dovoljeno je pošiljanje paketov italijanskim vojnim ujetnikom. Za pošiljanje paketov nemškim vojnim ujetnikom pa tečejo še pogajanja z Rimskim Rdečim križem.

Nove napisne deske na nevarnih tramvajskih križiščih smo te dni dobili. Namesto starih so zdaj obesili nove, rdeče deske, na katerih je naslikan tramvaj. Novi napisi bodo obešeni na vseh nevarnih križiščih.

Pisma in dopisnice, navadne in priporočene, za inozemstvo smejo po naredbi generalne direkcije pošte in brzojava v Rimu sprejemati pošte, in sicer za Ameriko, Iran, Afganistan in Daljnji Vzhod. Priporočene pošiljke se pa sprejemajo samo na odpošiljateljevo odgovornost.

Norveške ribe bo začela uvažati Italija. Pogajanja, ki so se v ta namen vršila, so imela zaželene uspehe. V Bergenu že čaka okrog 1000 ton rib, namenjenih v Italijo, v kratkem jih bodo pa poslali še 2000 ton. Sledila bodo še nova naročila.

Italijansko-romunska trgovinska komisija je zasedala v Rimu in je svoje delo pretekli teden končala. Zastopniki so se sporazumeli glede izmenjave nekaterih vrst blaga. Sporazum sta podpisala predsednika obeh zastopstev.

Uro pred ljubljansko sodno palačo so pred dnevi začeli popravljati. Pred poslopjem stojita dva železna stebra, na enem je ura, ki kaže čas, na drugem pa ura, ki kaže dneve v mescu. Tako bo popravljena ura kazala točno uro ljudem, ki imajo opravka v uradu.

Gluhoneme učence bo letos gluhonemnica sprejemala prav tako kakor druga leta. Z dovoljenjem Visokega Komisariata bodo pa v 1. razred leta 1941/42 sprejeti tudi tisti učenci, ki so bili doslej zaradi pomanjkanja prostora odklonjeni. Za sprejem otrok je potreben krstni list, domovnica, zdravniško spričevalo in uradna izjava o premoženjskem stanju. Podrobna obvestila dobe starši pri ravnateljstvu gluhonemnice ali pa pri pristojnih občinskih uradih, ki so dobila tozadevni odlok Visokega Komisariata.

9. avgusta bodo na novih mesarskih stojnicah prodajali mesarji meso. Prodajati bi ga morali že 26. julija, pa se je zaradi tehničnih ovir prodaja nekoliko zavlekla. Mesarji bodo na stojnicah prodajali meso po novo predpisanem redu.

Podpore za gradnjo jam za siloje bodo dobili tudi letos kmetje po starem običaju. Kmetijski oddelek pri Visokem Komisariatu bo podelil podpore kmetom, ki si bodo zgradili silóje, in sicer v okvirju zmožnosti proračuna. Prošnje, ki jih pošiljajo na Visoki Komisariat, morajo biti pravilno kolkovane in vložene pri občinskih uradih.

Močan potresni sunek so občutili v Novem mestu v soboto ponoči okrog pol 4. zjutraj. Posebno v višjih nadstropjih so ga precej močno občutili, vendar pa ni povzročil nobene škode.

Nov železobetonski most čez Ljubljanico v Zalogu bodo zgradili tam, kjer je zdaj stari most. Najprej bodo zgradili začasen leseni most, ki bo stal v bližini novega. Novi most bo dolg 75 metrov, po sredi ga bosta pa podpirala dva opornika. Gradnjo novega mostu je prevzelo ljubljansko podjetje Josipa Missona, stal bo pa približno 760.000 lir.

Pol milijona lir je odobrenih za novo cesto iz Novega mesta preko Valte vasi do Toplic. Pretekli teden so prišli v Novo mesto inženirji in tehniki, da pregledajo teren in odločijo, kje bodo speljali novo cesto. Stara cesta je preozka in ne zadošča za avtomobilski, pa tudi ne za drugi promet.

Žetev na Dolenjskem, ki so jo skoraj že po vseh krajih končali, je bila letošnje leto precej zadovoljiva. Žetev ječmena, kakor tudi žetev pšenice prekaša lanjsko žetev, saj so letos dolenjskim poljem prizanesli toča in tudi druge elementarne katastrofe. Vsa požeta polja so že preorali in posejali ajdo in upajo, da jim bo tudi pri ajdi usoda naklonjena.

Gozdne sadike iz državnih gozdov bodo prodajali po ceniku, ki so ga prejeli vsi občinski uradi, do začetka oktobra. Posestniki, ki sadike potrebujejo, morajo svoja naročila prijaviti občinskemu uradu do 20. septembra tega leta.

Slinavka in parkljevka sta se pojavili v Dobruški vasi v občini Škocijan na Dolenjskem. Okrajno glavarstvo v Novem mestu je izdalo vse potrebno, da se bolezen ne razširi. Prepovedani so tudi vsi sejmi na novomeškem teritoriju.

Letalski zvezi Berlin—Zagreb so zdaj vključili še Gradec. S tem je proga precej izboljšana. Doslej so letela tedensko samo tri letala iz Berlina čez Dunaj, Gradec, Zagreb in Sarajevo, zdaj bodo pa letala letela vsak dan v obeh smereh.

Približno 2 in pol milijona dreves je posajenih na zdanjem spodnještajerskem področju. Največ sadovnjakov je v mariborskem, ptujskem, celjskem in šmarskem okraju. Posajenih je največ jablan in sliv.

Gorelo je na Studencu v noči od četrtka na petek. Gorelo je veliko gospodarsko poslopje umobolnice. Gasilcem se je posrečilo rešiti vso živino in ogenj preprečiti, da ni zajel še drugih poslopij. Zgorela sta med drugim tudi dva vagona sena. Škoda je precejšna.

Sprejemati se smejo letalske pošiljke za Hrvatsko, Črno goro, Grčijo in Turčijo. Za Črno goro se morejo sprejeti tudi navadne pisemske pošiljke vseh vrst, samo priporočene ne.

Kruh iz nove moke že jedo na Hrvaškem, ker jim je stare moke zmanjkalo. Takoj po žetvi ječmena so ječmenovo moko poslali pekom, ki jo zdaj mešajo s še preostalo krušno moko. Iz mlinov je pa pričela zdaj prihajati tudi prva ržena moka in še celo pšenična moka, čeprav mlatev še ni končana.

Podružnico »Borze dela« bo dobilo Novo mesto. Nova podružnica bo imela precejšen delokrog. Novomeška občina je pa že pripravila nove prostore, ki bodo v Prosvetnem domu. V novi podružnici bosta zaposleni dve pisarniški moči.

Oblastveno se bodo pregledale vse poseke, pri kateri bo letos sodelovala gozdna milica. Vsi posestniki se opozarjajo, da bodo najstrože kaznovani, če bodo pri njih našli zanemarjene poseke in nezadostno pomlajene gozdne parcele. Pri svojih občinah si lahko do 20. septembra nabavijo nove sadike.

Izšla je Emila Freliha knjiga: »Materi«, posvečena slovenski materi. V nji opisuje avtor v obliki črtic in novel materino ljubezen in požrtvovalnost. Knjigo krasi slika matere, delo akad. slikarja Franceta Godca. V platno vezana stane le 15 Lir in toplo priporočamo nakup. Dobi se v vseh knjigarnah. Naroča se tudi pri avtorju: Hrenova ulica 19 in knjigo prinese akviziter na dom.

Notranjost Auerspergovega gradu v Kočevju so lepo popravili in napravlja zdaj najboljši vtis. Posebno lepo so popravili dvorišče te srednjeveške stavbe, ki jo krasijo mnogi stebri in stebriči.

Samo z ustaškim pozdravom se smejo pozdravljati na Hrvaškem. Ustaški poverjenik za Bosno in Hercegovino je izdal okrožnico, kjer pravi, da drugi pozdravi nikakor niso za nikogar na Hrvaškem dostojni. Odslej se pozdravljajo s pozdravom »Za dom — spremni!« Ta pozdrav mora biti napisan z velikimi črkami na vratih vseh uradov, šol in drugih ustanov.

Dela na mineraloškem institutu lepo napredujejo. Ob Aškerčevi ulici sega zdaj že do drugega nadstropja. Prihodnji mesec bodo pa zgradbo pokrili, tako da bodo lahko preko zime v notranjosti stavbe dokončali mnogoštevilna obrtniška dela.

Prvo grozdje se je pojavilo na ljubljanskem trgu. Uvozili so ga iz Italije, v prvi vrsti iz Trsta in Gorice. Branjevke na Pogačarjevem trgu so ga prodajale po 11 do 12 lir kilogram, medtem ko so ga trgovci s sadjem prodajali po 8 lir.

20 gojenk sprejme babiška šola v 18 mesečni redni učni tečaj, ki se prične 1. septembra. Kandidatinja ne sme biti mlajša od 24 let in ne starejša od 28 let. Dovršiti je morala z uspehom vsaj 4 razrede ljudske šole in mora biti dostojnega vedenja. Lastnoročne ponudbe se morajo vložiti najkasneje do 10. septembra pri upravi državne babiške šole v Ljubljani, Šlajmerjeva ulica 3.

Belokranjski vodovod so pričeli razširjati in so zdaj že pričeli graditi stranski cevovod, ki meri od glavnega cevovoda do vasi Kuljava 450 metrov. Glavni rezervoar bo zgrajen na Glavici in bo vseboval 100 kubičnih metrov vode. Napajal bo vse vasi na severni strani Metlike.

Novi bankovci so prišli v promet na Hrvatskem. Doslej so dobili iz neke tiskarne v Lipskem že za 650 milijonov kun v bankovcih. Dobili jih bodo pa še za 600 milijonov kun. Zamenjali jih bodo za dinarje, kolikor jih je še v prometu.

Osebne vesti

Poročila sta se:

V Kronbergu na Goriškem: G. Anton Štrukelj, gostilničar, in gdč. Lojzka Cigojeva.

Bilo srečno!

Umrli so:

V Ljubljani: Jerica Jerinova; Rozalija Roborčeva; Ivan Auerhammer, trgovec; 71letna Marija Žitkova; 28letna inž. Julija Palmova; 70letni Franc Rojina, kolarski mojster in posestnik; Ivan Petkovšek, uslužbenec tvrdke Mikuš; Karel Košak, zlatar; 87letni Jožef Hauffen, višji deželni sodni svetnik v pok.

V Mokronogu: 23letni Sandi Majcen, cand. vet.

V Novem mestu: 75letna Marija Plantaričeva, gospodinja; Frančiška Rojčeva.

V Hotedrščici: Antonija Albrehtova.

V Mariboru: 68letni Franc Tirš, zasebnik; Gregor Dobnik.

V Pečinah pri Sv. Luciji: 77letna Neža Praprotnikova.

V Kronbergu na Goriškem: 70letni Valentin Komel, gostilničar in posestnik.

Naše sožalje!

ŠIROM PO SVETU

Velikanski meteor je padel te dni v Arizoni in se zaril globoko v zemljo. Opazili so ga tudi astronomi v zvezdarni v Monte Wilsonu, ki so tisto noč opazovali zvezde.

Trije nemški hribolazci so se pretekli teden ponesrečili na Velikem Kleku v tako menovanem ‚Pallvicinijevem žlebu'. Na nekem strmem vrhu se jim je utrgala vrv in vsi trije so strmoglavili v 400 m globok prepad.

Španski srebrni zaklad, ki so ga med špansko državljansko vojno odpeljali v tujino, se je vrnil v Španijo. S srebrom zdaj razpolaga general Franco.

Hud požar je uničil mesto Tado, ležeče ob Pacifiku. Od vseh poslopij je ostala cela samo cerkev. Sedem tisoč ljudi je čez noč ostalo brez strehe.

Dražba umetnin je bila pred kratkim v dunajskem Dorotheu. Prodano je bilo več slik Pietra Breughla, Arentza Cavela in Adriena von Ostadeja.

Hud požar je nastal te dni v Sevilli v neki tovarni steklenic. Požar se je razširil na bližnjo hiralnico, tako da je bil v nevarnosti cel mestni okraj. Gasilci so šele z združenimi močmi požar s težavo zajezili in pogasili. Koliko znaša škoda, še ni znano.

Silovit vročinski val je pred kratkim zajel Ameriko. Zabeležili so temperaturo več ko 40° C. Po hudi vročini so prišli viharji z grmenjem in nalivi. Naposled se je ozračje spet zelo ohladilo in se je dež ponekod celo izpremenil v sneg.

Veliko razstavo saških umetnin so pred kratkim priredili v Draždanih. Razstavilo je mnogo slikarjev, kiparjev in grafikov okrog 300 del. Razstava bo odprta do začetka oktobra.

Bivši grški kralj Jurij je prispel te dni v Capetown v južni Afriki.

Štiri leta so te dni minila, odkar je umrl italijanski izumitelj Guglielmo Marconi. Ves italijanski tisk se je spomnil genija velikega moža, ki je s svojim delom tako koristil znanosti in svoji domovini.

---

se hranijo s kruhom, krompirjem in fižolom.

Da prinesejo v svojo okolico prehrano nekaj spremembe, se pogosto lotijo poginulih živali. Celo najzbirčnejši med njimi imajo radi mrhovino in se ji odpovedo le, če je res zelo stara. Dokler niso oblasti izdale strogih prepovedi, so cigani radi stanovali v bližini živalskih grobelj. Tako so vedeli za sleherno žival, ki je poginila. Če je med prašiči divjala rdečica in kadar je jeseni zaradi kakršne koli bolezni poginila perutnina, so imeli bogato žetev. Prepovedi so brez uspeha. Da pridejo le do mesa, ponoči živali izkopljejo, pa čeprav so trupla oškropljena s karbolom, da meso dobi slab okus.

Nekateri izmed njih gredo celo tako daleč, da jedo meso od živali, ki so poginile za kugo. Za čudo jim pa vse to nič ne škoduje, očitno zato, ker ga ure in ure dolgo kuhajo. Ena njihovih najljubših jedi je »pogača« iz soli, moke in vode, ki jo zgoraj razrežejo, tako da se med peko razide kakor vrtnica. Uporabljajo jo tudi kot zdravilo; vročo jo dajo na želodec, da bolečine ublaži.

Cigani nimajo razen konj nobene domače živali, saj jim njihovo nomadsko življenje to onemogoča. Konj je sen slehernega cigana. Večina ciganov rada pije vino in žganje. Vse svoje življenje žive skoraj z otroškim veseljem do življenja. Njihova najljubša zabava je »pota«, neka igra. Igrajo jo z novci na majhni ploskvi poteptane zemlje. Kdaj pa kdaj so stave tako visoke, da pride do nevarnih pretepov in celo do umorov je že prišlo pri takšni igri.

Po večini ciganom očitajo, da kradejo, a to je še ena izmed najnedolžnejših reči, katere jih obtožujejo. Včasih so jih obsojali celo ljudožerstva.

Ciganski otrok se rodi v okolici, v kateri je častihlepnost neznana in to vpliva na vso njegovo usodo. Nihče ne poželi nečesa, kar dosežeš samo s trdim delom in odpovedjo. Ta vrsta ljudi — pa naj bo še tako nadarjena — ne bo v družbi, katere temelj je boj za obstanek, dosegla nikakršnega uspeha. Z izjemo nekaj muzikantov noben cigan ne pride daleč v življenju; končati osnovno šolo, pomeni zanj že velik napor. Uspeh teh redkih s stališča skupnosti ni pomemben. Navadno ti srečneži svoje siromašne brate zataje in če jim dovoljujejo črni lasje in temna polt skrijejo tudi svoje pokolenje.

Cigan ne polaga nobenega upanja na bodočnost, zato mu današnji negotovi časi povzročajo manj skrbi kakor drugim ljudem. Zadovoljen je, da živi svoje neskrbno življenje in se more kolikor mogoče obvarovati pred napredki civilizacije.

Die Auslese, **Berlin.**

Daj nam danes naš vsakdanji kruh...

90 DNI STAR KRUH

V švicarski gorski vasi pečejo kruh samo štirikrat na leto

Walliš je švicarski kanton ob zgornjem toku Rodana. Njegove stranske doline se globoko zajedajo v vznožje z večnim snegom pokritih gora, Matterhorna, Dent-Blacha in Monte-Rose. V vseh teh dolinah so ohranjeni nešteviln stari običaji in navade.

Kar zdaj delajo preprosti, tršati gorjanci, to so delali že njihovi starši in stari starši že stoletja nazaj. Novi čas s svojo bliskovito naglico in svojimi tehničnimi pridobitvami ni mogel tu ničesar spremeniti. S tem še ni rečeno, da so kmetje nazadnjaški. A v deset in desetletjih so pač prišli do nekaterih zaključkov, ki so se še dandanašnji ohranili in ki veljajo za najboljše.

V Eifischtalu ali kakor se francoski imenuje Val d'Annivers, prebivajo stari popotniki Anniviardi. Svoje hiše in svoja prebivališča imajo v St. Lucu, v Vissoyah ali v Ayru, visoko v gorah, njihova polja in vinogradi pa leže spodaj v rodovitni rodanski dolini. To ima za posledico neprestano hojo sem in tja. Obdelovati je treba pač v vseh letnih časih in polja so daleč. Zato ni čudno, da so dobili Anniviardi pridevek večnih popotnikov. Ravno to popotovanje ima pa svoje čare in prinaša spremembo v sicer dokaj enolično življenje gorjancev.

V St. Louisu pečejo štirikrat na leto kruh za celo vas, Marca, junija, septembra in decembra. To je pa tudi potrebno, saj se kdaj pa kdaj tako rekoč cele družine izselijo na svojo zemljo v dolino in takrat je treba s seboj vzeti tudi primerne količine prehrane.

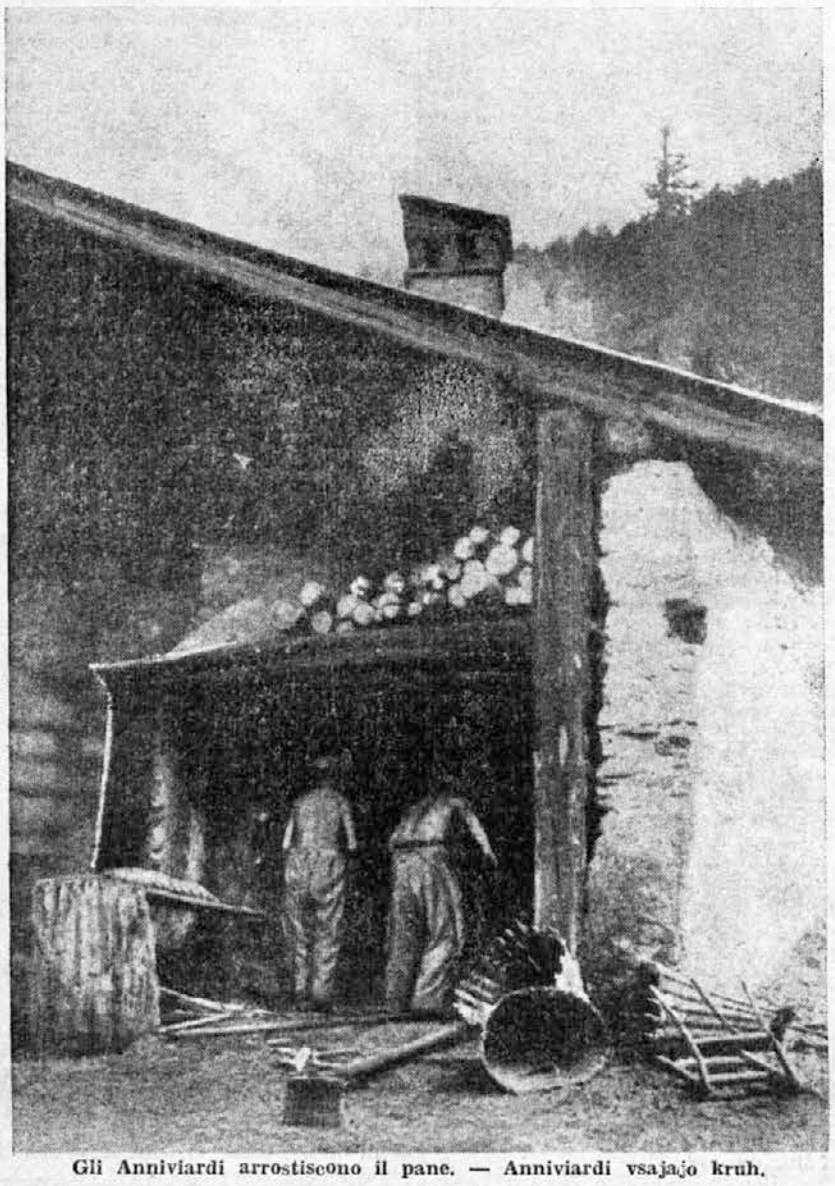

Gli Anniviardi arrostiscono il pane. — Anniviardi vsajajo kruh.

In takrat, na vaški pekovski dan, že zgodaj zjutraj zakurijo velikansko skupno vaško peč. Posebna zgradba s poševno, solidno streho stoji tam morda že stoletje in več in bo še stoletje ali več služila svojemu namenu. Štirikrat na leto spečejo v njej kruha za 500 ljudi, toliko kruha, da ga imajo vsi ti ljudje dovolj za tri mesece.

Mladi fantje se, do pasu slečeni, sicer pa oblečeni v belo in s čepicami na glavi, že na vse zgodaj zjutraj trudijo z gnetenjem testa. Testo je nekoliko kiselkasto, umešeno iz pšenične in ržene moke in kuhanega krompirja. Začinjeno je z janežem, kumno in poprom.

Druga za drugo pečejo družine dolge vrste svojih hlebcev. Da se ne bi hlebci zamešali, jih zaznamujejo s hišnimi znaki; sleherna hiša ima namreč svoj znak. Nekatere imajo za svoje znamenje ključ, druge različne zareze z nožem. Okrogli, ploščati hlebci morajo včasih po tri mesece počivati, preden jih pojedo.

Ko kruh vsajajo, mora delo kar hitro od rok, kajti treba je čimbolj izrabiti vročino tako velikanske peči, ki je ni lahko zakuriti. Zato je treba pač hitrih in vztrajnih rok. Prav pri tem delu, ki ga pri nas navadno opravljajo ženske, pa pri Anniviardih vidimo moške, saj so pač močnejši od žensk. Ne manjka pa tudi hitrih ženskih rok, ki jim vsak čas priskočijo na pomoč. Vroča peč in hitro delo povzročita marsikakšno znojno kapljo. In tako človek nehote pomisli na besede iz sv. pisma: »Jedel boš kruh v potu svojega obraza...«

Čim dalj časa traja peka, tem bolj se peč hladi. Zato morajo tiste vrste kruha, ki pridejo pozneje na vrsto, dalj časa peči. Peka traja navadno cel dan in celo noč. Najhujša je pač junijska peka, ko k vročini pripomorejo še sončni žarki.

V walliških gorah so pobočja strma, zelo strma. In kljub temu so obnje prislonjene anniviardske lesene hiše. Vsako ped sena si pribore, zato ga tudi skrbno spravijo, da jim ga ne odnese oster veter, ki jeseni in pozimi veje z vrhov. Prav tako in še skrbneje pa shranijo svoj vsakdanji kruh, ki ga spečejo za tri mesece. Cele koše ga znesejo v podstrešja, v nalašč za to pripravljen prostor. Pot do tja je precej nevarna. Tam namreč nimajo stopnic, temveč prislonijo ozko desko z brega do vhoda. Poslednji podvig, preden je kruh shranjen, je skoraj najnevarnejši.

Hlebci morajo biti dobro pečeni, sicer se pokvarijo, posebno v poletnem času. V treh mesecih postanejo trdi, tako trdi, da jih morajo naposled s sekirico razsekati v kose. Ta kruh je pač prispodoba življenja teh gorjancev: njihovo življenje je tako trdo kakor je kruh, ki ga uživajo...

Il pane è arrostito: bisogna conservarlo nelle madie per tre mesi. — Kruh je pečen: treba ga je za tri mesece spraviti v shrambo.

Zanimivosti z vseh vetrov

Dame se še dandanašnji navdušujejo ob opisih čudovitih perzijskih tenčic, o katerih berejo v pravljicah iz »Tisoč in ene noči«. Tenčice so tako lahne in tenke, da lahko prav veliko stisnete v roki. Ob pogledu nanjo mislite že tudi na domačinko z Jutrovega, ovito vanjo in oblečeno v bogato vezene široke svilnate hlače, sanjarite o daljnih deželah, o skrivnostnih haremih... Prav gotovo pa ne veste, da so vile, ki so tkale kakor dih tenke tenčice, doma iz francoske vasi Condrieu. Izdelovale so že davno tenčice in obleke za dame s slavnega Hedjaza v Arabiji. Dragocene obleke iz tila in svile so povrh še bogato vezle z zlatom in srebrom. Razumljivo je, da so delavke te francoske vasice zdaj obsojene na brezdelnost.

*

Kakor v mnogih deželah smo se letos tudi pri nas sprijaznili s tem, da smo gredice cvetlic žrtvovali zelenjavi, gredice, ki so bile naš ponos in okras našega vrta. Orientalci so pa v tem pogledu bolj iznajdljivi. Njim namreč še zdaj ni bilo treba žrtvovati svojih cvetlic, kajti Japonci in Kitajci sadijo cvetlice v isti namen kakor pri nas zelenjavo: jedo jih namreč. Ali imate bele nageljčke? Kitajci jih denejo v sveže mleko in dodajo soli, popra in muškatovega oreška. Tako dobijo baje okusno juho, ki jo prav radi jedo. Japonci pa iste nageljčke rajši jedo v kompotu, in sicer zelo oslajene!

*

V Parizu živi umetnik, ki se že več let bavi s tem, da izkorišča vse mogoče odpadke. Tako je na primer okrasil z razbitimi in lakiranimi jajčnimi lupinami ročaje sončnikov, pokrove skrinjic, cigaretnic in mnoge druge predmete. Tako sveže okrašeni predmeti so se zdeli kakor novi. Jasno je, da je isti umetnik zdaj izkoristil razmere, ki mu nudijo neštevilne možnosti zaslužka. Iz vseh mogočih odpadkov je začel izdelovati uporabne predmete. Tako je iz mizarskih ostružkov začel plesti damske klobuke. To je delo, ki ne zahteva ne slame, ne klobučevine, ne perja. Umetnik si bo prav gotovo lahko dovolil še marsikaj, kar bi se nekoč zdelo nemogoče.

*

Znanstveniki so ugotovili, da je najboljše mleko tistih krav, ki se pasejo v višini od 1800 do 2400 metrov. Čim više se krave pasejo, tem več njihovo mleko vsebuje maščobe. Kajti tako dolgo, dokler znaša zračna temperatura manj ko 6 stopinj C, hranivo, ki ga rastlina sprejme vase, ne preide v stanje škroba, temveč ostane v stanju sladkorja. V tem stanju od živali zaužiti ogljikovi hidrati so pa najvažnejša snov za tvorbo maščobe v mleku. Zato je torej razumljivo, da ima najboljše mleko na svetu Švica, ker se njene krave pasejo v tako visokih gorah.

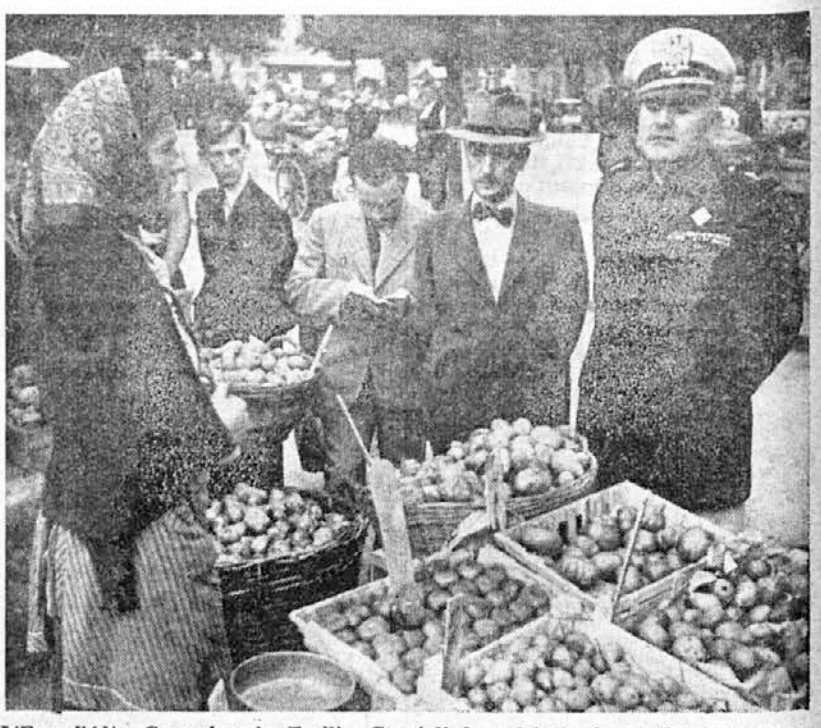

L'Ecc. l'Alto Commissario Emilio Grazioli ha visitato la settimana scorsa il mercato di Lubiana, interessandosi vivamente dei prezzi delle verdure e delle frutta esposte. — Ekse. Visoki Komisar Emilio Grazioli si je pretekli teden ogledal ljubljanski živilski trg in se je živo zanimal za cene razstavljene zelenjave in sadja.

5000 let stara imovinska listina

Dandanes so vsa premoženja v redu vpisana pri notarjih in drugih uradih. Ti vodijo evidenco nad vsemi nepremičninami, včasih pa tudi nad premičninami.

Včasih so se takšne stvari tudi zapisovale, saj si ljudje niso mogli zapomniti, kaj ima kdo. Že Babilonci in Asirci, ki so bili zelo bogati ljudje, so zapisovali svoja imetja in so tako vodili nekakšno knjigovodstvo.

Nedavno so našli nekaj izkopanin, ki pričajo, da so Babilonci vodili točen račun o svojem premoženju. To sicer niso knjigovodske knjige v našem smislu, pač pa so to glinaste tablice ali pa kamnitne plošče. Na teh ploščah so vklesane hiša za hišo, parcele za parcelo, in sicer tako, da jih nihče ni mogel zbrisati ali ponarediti. Potem so te plošče zakopali v zemljo, nanjo so pa postavili za znamenje ogromen steber.

Ali naj leže jemo?

Človekovo življenje in vse dogajanje okrog njega se vrši zmerom bolj hitro, zmerom v hitrejšem tempu. Tudi pri jedi nismo več tako natančni. Nekateri ljudje si ne dovolijo niti toliko časa, da bi svoje obroke pojedli mirno, sedé ali pa vsaj, kar se tolikokrat zgodi, stoje. To seveda ni priporočljivo, in mnogi zdravniki in biologi prepovedujejo to početje, ker je nezdravo.

Stari Rimljani so na primer med jedjo ležali. Bili so prepričani, da je bolj zdravo, če človek sprejema hrano leže, ker se hrana prične v popolnem miru prebavljati.

Tako pa niso ravnali samo stari Rimljani, marveč tudi drugi, skoraj vsi narodi starega veka, ki so bili mnenja, da se leže najboljše jé.

Nenavaden krst

Krst otrok je običaj, ki je pri mnogih narodih kaj različen. Otroka polivajo z vodo, mu dajejo sol na jezik, pri nekaterih narodih se pa vrše še vse mogoči drugi obredi.

V Indiji pa vlada v verski sekti Madhvasov prav čuden obred. Otroku, ki ga prineso h krstu, vtisnejo z vso ceremonijo žarečo srebrno palico v hrbtiček, da mu pusti znamenje za vse življenje.

I Vatussi, la più ragguardevole stirpe africana, emergono per la loro alta statura e per la loro bellezza. La fotografia rappresenta due uomini di questa stirpe con il membro della spedizione Attilio Gatti. — Najuglednejše afriško pleme so Vatusi, ki se odlikujejo po svoji visoki rasti in po svoji lepoti. Na sliki vidimo dva moža tega plemena s članom odprave Attilia Gattija.

Navidezna nezvestoba

ITALIJANSKI NAPISAL ARNALDO FRACCAROLI

»Ti pojdeš torej v kopališče?« jo je vprašal Ciril.

»Da,« je odgovorila Nataša.

»In jaz ne smem s teboj, ljubica?«

»Ne, srček moj, prosim te! Vse leto sva skupaj; pusti mi torej malo prostosti vsaj teh štirideset dni!«

»Toda, kaj boš počela sama na morju?«

»Kdo pa pravi, da bom sama?«

»Dragica, če ostanem jaz kot tvoj mož tukaj, se pravi, da boš v kopališču sama, ali ne?«

»Kako si naiven, Cirilček moj! Pa vendar ne misliš, da si edini moški na svetu.«

»To ne, a priznati moraš, da sem tvoj edini mož.«

»Seveda, dragec, a vseeno moraš priznati, da nisi edini moški.«

»Torej, oboževana Nataša, ti hočeš iti v družbo drugih moških?«

»Drugih moških? Nikar ne pretiravaj, prosim! Kvečjemu dva bosta, ali največ trije in ne več kakor eden vsakokrat.«

»Ooh!«

»Kaj pa ti je, ljubček? Ti ni prav? Ali si tak starokopitnež? Ali bi mi rad zaigral dolgočasno komedijo ljubosumnosti?«

»Nikakor ne, dragica! Dobro veš, da sem dostopen vsem modernim idejam, da sem opremil hišo v najmodernejšem slogu, da se smučam, da v gledališču kadim med predstavo, da ne nosim nikdar klobuka, da pijem najbolj močne aperitive. Toda veš tudi, da te ljubim in da bi zelo trpel, če bi me ti ne ljubila več, Nataša!«

»In kdo pravi, da bi te ne mogla več ljubiti?«

»Srček, če praviš, da pojdeš na morje z drugimi moškimi, mar ne razumeš, da mi je to sunek z nožem v srce?«

»Bedaček! Toda ta moja nezvestoba bo le videz, samo iluzija!«

»Videz? Iluzija? Prosim te, izrazi se nekoliko točneje!«

»Takoj, dragi! Povedati torej moram, da imamo vse žene včasih željo, željo... veš, ne morem se točno izraziti. Pa saj ti dobro veš, da sem ti zvesta.«

»Upam.«

»Upaš — torej zanesljivo veš. Upanje je sigurnost, ki ji manjka samo potrdila. Dobro veš, da sem ti zvesta. To mi je v veliko radost; morda tudi tebi?«

»Vsekakor!«

»Veš torej, da sem ti zvesta. Toda veselje, ki me navdaja kot zvesto ženo, je nekoliko enolično. Rada bi nekoliko spremembe.«

»Kako praviš, Nataša?«

»Pusti me govoriti, Ciril! Rada bi nekoliko spremembe, samo, da bi si nadela videz nezveste žene. Samo mala igrica čiste (oh, najčistejše) domišljije! Biti samo na videz nezvesta, res samo na videz! Nedolžna komedija, ki bi me nekoliko razvedrila, tebe pa malo podražila.«

»Toda dragica, kaj pa, če ti začne igra le preveč ugajati in bi zaželela zares jo zaigrati?«

»Ciril, žališ me! Bodi miren in skušaj razumeti, da ženke včasih potrebujejo majhne, nedolžne izpremembe. Jaz se bom delala nezvesto, ti pa se boš delal ljubosumnega. Vse skupaj pa bo komedija za preganjanje dolgega časa.«

»Mar ne bi mogla najti kaj boljšega v ta namen?«

»Oh Ciril, kaj mi res ne maraš dovoliti niti te male šale?«

»Toda oprosti, Nataša, ali bodo možje v tvoji igri tudi samo imaginarni kakor tvoja komedija?«

»O ne, možje pa morajo biti resnični. Sicer videz ne velja. Saj razumeš, da se mora videz, pa čeprav je samo idez, opirati na kaj konkretnega, kajti tudi videz je svoje vrste resničnost. Zato bodi miren, vse bo samo navidezno in zgodilo se ne bo nič, kar bi te moglo žaliti. Sprevideti pa moraš, da mora kakšen moški vendarle sodelovati v igri. In sicer samo zato, da bo iluzija popolnejša.«

»Zaupam ti.«

»Lepo, res si uvideven možiček.«

»Toda — kaj pa ljudje? Ne bi mi bilo ljubo, da bi, videč druge moške okrog tebe, klepetali, šepetali in sumničili. Veš, ljudje so še vedno zelo starokopitni.«

»Bodi brez skrbi, rekla bom, da so moji svaki, tvoji bratje.«

»No, na ta način bo stvar vsaj ostala v družini.«

»Ti pa, Cirilček moj oboževani, me boš od časa do časa obiskoval.«

»Bi ti to ugajalo?«

»Seveda, že zato, ker mi boš moral prinašati denar. Toda bodi previden in me vedno brzojavno obvesti vsaj štiri in dvajset ur popreje.«

»Prav imaš, dragica! Ne bi rad spravljal nikogar v zadrego.«

»Tako je. Jaz bom pa že pazila, da bo vse tako urejeno, da ti bo nekoliko zbujalo sum, a v istem trenutku boš spoznal, da je sum neupravičen.«

»Čudna ideja!«

»In ti nočeš dovoliti svoji ženki niti te majhne, nedolžne, čudne ideje?« je ugovarjala Nataša.

Ločitev je bila težka, skoraj ganljiva...

•

Tri tedne je bilo vse v redu. Ciril je že trikrat obiskal Natašo in je vedno pazil, da jo je štiri in dvajset ur preje obvestil. Toda našel ni ničesar. Nataša je stanovala sama v vili ob morju, sama s sobarico in bila je videti silno ljubezniva. Kadar je Ciril prišel, se je smejala, kadar je Ciril odhajal, je jokala. Kako ljubka ženica!

Nekega dne, ko spet ni našel nikogar od »navideznih« oboževalcev, je Ciril vprašal:

»In tvoja ideja?«

»Katera?« je nedolžno vprašala Nataša.

»Navidezna nezvestoba, navidezni oboževalci, komedija, ki si jo hotela zaigrati sebi in meni, tvoja šala...«

»Oh, Ciril,« je odgovorila prepričljivo, »če bi ti vedel, kako te ljubim...« In ovila se mu je okrog vratu.

Ciril je bil resnično ganjen. Mislil je:

»Uboga Nataša, rada bi igrala nezvesto ženo, pa je čista in nedolžna kot sveča iz stearina. Zdi se mi, da si je to šalo izmislila samo zato, da bi se nekoliko bal zanjo. Navidezni svaki, želja, da bi bila prosta, redne brzojavke — hoče si ustvariti res navidezno nezvestobo.«

Nekega dne se mu je zahotelo, da bi šel Natašo obiskat, ne da bi prej brzojavil kakor pa navadi. Le zakaj bi nadaljevala s komedijo, ko se je videlo, da Nataši ni več do igre.

Tako je prišel Ciril nenapovedan ob dveh ponoči k vili ob morju. Nekoliko razburjen je pozvonil — človek nikoli ne ve...

A že se je odprlo okno spalnice in prikazala se je Nataša v nočni halji, vsa obsijana od lune.

»Kdo si drzne zvoniti ob tej uri?« je jezno vprašala. »Ali se tako drži vrstni red?«

»Kakšen vrstni red?« je začudeno vprašal Ciril.

»A, ti si, Ciril?« je rekla Nataša in glas ji je kar zadrhtel od veselja, ko je spoznala moža. »Kako prijetno presenečenje! Takoj ti pošljem služabnika, do ti odpre vrtna vrata.«

In res, čez pet minut je prišel služabnik, ves dostojanstven, odpirat vrtna vrata.

»Dobro došli, gospod!« je dejal in odprl vrata.

Ko je Ciril poljubil Natašo, jo je vprašal:

»Ali si Justini odpovedala? Kako, da si najela služabnika?«

»Veš, srček, vila je tako na samem in z moškim v hiši se počutim bolj mirno.«

•

Ciril je ostal dva dneva v vili, dva dneva polna veselja. Nataša je bila čudovita in Ciril si ni mogel kaj, da ne bi dejal:

»Sedaj razumem, da je bilo vse za šalo, ljubica moja, in da si me hotela samo prestrašiti.«

»Kako?« je z nekako negotovostjo vprašala Nataša.

»Ah kaj, saj ni vredno govoriti! Tista zadeva s tvojo navidezno nezvestobo. Sedaj razumem vse in vem, da si angel.«

Ciril je bil tako vesel, ko je videl, da je žena prebolela svojo muhasto idejo, da je ostal pri njej prav do ponedeljka zjutraj. Saj je bilo tako prijetno: Nataša ljubezniva, hiša prijazna, življenje mirno, postrežba točna in nevsiljiva. Res, kar dobro je napravila Nataša, da je najela služabnika, ki je bil zanesljiv, delaven in zvest. Bil je simpatičen človek, ne najbolj mlad, resen in videlo se mu je, da je bil navajen boljših hiš; bil je vljuden in tih. Pred odhodom mu je Ciril stisnil v roko deset lir, ki pa jih je služabnik sprejel šele po dolgem prigovarjanju.

»Tudi za denar mu ni. Kakšna bela vrana!« si je dejal Ciril.

Šel je proti postaji. Tam pa je slučajno srečal Justino, odpuščeno sobarico.

»Uboga Justina,« ji je rekel Ciril, »gospa te je odpustila, kaj ne? A nikar ne misli, da si kaj zakrivila. Toda veš, gospa se počuti bolj varno, ko ima služabnika. Vila je tako na samem...«

Justina je začudeno pogledala Cirila:

»A tako?« je dejala. »Gospa vam je torej predstavila tistega gospoda za služabnika?...«

Miljenci narave

Čudežni otroci

Otroci, ki izpolnijo upe svojih staršev. — Deček z rentgenskimi očmi

Čudežni otroci so že, od kar svet stoji, s svojimi nenavadnimi sposobnostmi presenečali svet okrog sebe. Že antična zgodovina pripoveduje o čudežnem Heraklu, sinu grškega boga Zeusa in Alkmene. Pravljica pripoveduje, da je še kot dojenček v zibelki z lastnimi ročicami zadavil strupeno kačo.

Vendar pa čudežni otroci ne žive samo v pravljicah. Mnogo jih srečamo tudi v zgodovini; vsekako pa še v tem primeru le, če so izpolnili tisto, kar so obetali v svoji mladosti.

Najpogosteje pa čudežni otroci svojo čudežnost kažejo v glasbi. Izkazujejo se že v mladih letih kot virtuozi in umetniki. Prav s tega področja imamo primer v dveh velikih glasbenikih, Mozartu in Händlu.

Friedrich Georg Händel (1685—1759) je bil sin zdravnika iz Halleja ob Saali. Že kot sedemletni deček je kazal izredne sposobnosti za kompozicijo in orglanje. Njegov oče, ki ga je namenil za pravnika, se je torej odločil, da ga da v uk nekemu glasbeniku, da bi ga izšolal. Mali Händel res ni razočaral svojega očeta in je postal eden največjih mojstrov tonov.

Prav tako ni razočaral svojih bližnjih drugi glasbeni velikan: Wolfang Amadeus Mozart (1756—1791). Šele šest let mu je bilo, ko je že igral svoje prve skladbe. Na dvoru Marije Terezije so ga razvajali, kadar je prišel tja igrat. Šele osem let je bil star, ko je priredil koncert francoskemu kralju v Versaillesu in je za svoje izvajanje žel burno priznanje. Kot desetleten deček je skomponiral svojo čudovito skladbo »Bastien in Bastienne«. Žal je pa dočakal samo 35 let starosti. Zdi se, kakor da tiči poseben namen usode v tem, da ravno največjim duševnim velikanom podari tako kratko življenje.

Za tisto, kar jim narava podari na umetniških sposobnostih, jih pogosto prikrajša na dolgosti življenja. Mozart je imel talent, ki se je prav tako prezgodaj pokazal, kakor pri Händlu. So pa spet primeri, ko otroci v najnežnejši dobi kažejo sposobnosti odraslih, ki so pa njihovi okolici popolnoma nerazumljive.

Tak je na primer v Lübecku živel okrog leta 1721. čudežni otrok, ki je že z desetimi meseci svoje starše neznansko prestrašil s tem, da je vse predmete v sobi naštel po imenu. Ko je bil enajst mesecev star, je že znal nekatere odstavke iz sv. pisma. S petnajstimi meseci se je lotil svetovne zgodovine; s tremi leti se je začel učiti latinščine, s petimi leti je pa že umrl.

Moderen čudežni otrok živi v Združenih državah. Osemletni učenec Hugh Delanti iz Aberdeena v državi Washington je s svojim fantastičnim spominom postal slaven. Ta deček lahko pove na pamet vse ameriške železniške vozne rede, torej prihode in odhode vlakov, oddaljenost posameznih postaj in cene za posamezne vožnje, ne da bi mu bilo treba le količkaj pogledati v vozni red. Potreboval je dve leti vaje, da je svoj spomin pritiral do tolikšne popolnosti. To je pa tudi presenetljiva zmožnost.

Še bolj presenetljiv je pa primer nekega dvanajstletnega dečka, o katerem so pred nedavnim poročali iz Španije. Deček ima baje — rentgenske oči. S svojimi očmi lahko gleda skozi vse predmete, kar nam, navadnim zemljanom, ni dano. Zanj vratca kakršne koli omare niso nikakršna ovira; njegovo oko gleda lahko skozi materijo in vidi vse, kar je v omari. Z drugimi besedami, dečkove oči imajo neko lastnost, ki jo imajo samo še rentgenski žarki. V tem dečku pač vidimo čudežen primer, vendar pa pozabljamo, da se nekateri ljudje kljub temu, da nimajo »rentgenskih oči«, bolje spoznajo pri svojem sosedu, kakor pa pri samem sebi.

Besedni artisti

Kdor na visoki vrvi pleše, še ni plesalec in kdor zna rabiti lepe besede, še ni pesnik. To pa tudi ni hotel postati ameriški pisatelj Wright, ki je napisal knjigo s 50.000 besedami, v kateri ni niti enkrat rabil črke e. Kljub temu se je pa na moč potrudil, da bi kakšen založnik založil njegovo delo, ki je zanj žrtvoval svoj desetletni trud. S tem je očitno hotel dokazati, da lahko tudi angleški jezik, v katerem ima skoraj vsaka druga beseda črko e, lahko shaja tudi brez te črke.

Podobne poskuse so delali posamezni učenjakarji tudi v prejšnjih stoletjih, Tako je neki mož, po imenu Cardone, že v 18. stoletju napisal dolgo pesem, ne da bi v njej uporabil črko r. Morda ga zamenjujejo tudi s pridigarjem Bonorandom, ki je prav tako živel v 18. stoletju, v Königsbergu. Bil je mojster jezika in se je s tem prav rad postavil. Leta 1718. je dal tiskati pridigo, v kateri ni niti enkrat rabil črke r. Drugič je spet sestavil binkoštno pridigo v enajstih različnih jezikih.

Pred kakšnimi sto leti so pa v Braunschweigu tiskali delo v latinskem jeziku — ker nemški jezik ne dopušča takšnih eksperimentov. Za to pesnitev si je celo pesnik izbral psevdonim s črko p, kar ustreza celotni nalogi. Takrat, leta 1633., je ta pesnik zložil satiro o prašičih, v kateri se je sleherna beseda začela s črko p.

Podoben dokaz pridnosti je nastal v današnjih dneh. Neki profesor pariške Sorbonne se je na moč trudil okrog enega samega kratkega stavka, ki je pa tembolj važen: Ljubim te! Prevedel ga je v prav vse jezike, ki jih pozna današnja znanost. Dokaz svojega truda je dal lepo prepisati in ga podaril svoji ženi. Tako je v 1115 jezikih lahko brala tisto, kar bi manj učeni mož izrazil z enim samim poljubom.

Tenis — igra živcev

Tenis je za telo tako rekoč čisto nedolžna igra, tem bolj je pa utrudljiv za živce. Samo ping-pong, mala karikatura tenisa, utegne še bolj mučno vplivati na živce. Krivda za to je pa na mali, beli žogici. Kdor se ure in ure koncentrira nanjo, mu naposled začne migljati pred očmi, roka se mu začne tresti, koleno klecati. Koga pa nismo že videli knockoutirati pri tem belem športu? Od Kehrlinga do Austina, od Perryja do Vinesa?

Koliko solza je bilo že pretočenih znotraj damskih garderob, ko je nepovoljen konec porušil zadnji živčni jez! Koliko »živčnih zlomov« je bilo že znotraj in zunaj belih teniških črt. Slavna teniška prvakinja Suzanne Lenglenova je v takšnem kritičnem trenutku zmerom prejela od skrbne roke stekleničko konjaka.

Slavna mojstrica Helen Wills-Mooday je dobila še kot dekle pridevek velike nebrižnice. Pri igri ni prav nikoli pokazala svojih živcev, niti trznila ni s kakšno mišico na obrazu. Kljub hudi borbi je zmerom kazala vesel obraz. Ko je bila pa pri neki igri sama tista, ki ji je šlo za kožo, ko ni mogla z ničimer več skriti slabosti v hrbtu in nogah in je imela nasprotnica tako rekoč vse ase v svojih rokah, je nebrižnica kratko in malo igro prekinila in jo rajši plačala s svojim naslovom neprekosljive mojstrice. Bila je pred zlomom, a ni klonila. To je pa stalo njeno zmagovalko, Helen Jacobsovo toliko, da se je morala zateči v bolnišnico.

Ločitev po smrti

Pred neko madžarsko sodišče je nedavno prišel starejši moški in je zahteval, da ga ločijo od njegove žene. Takoj je pa tudi pristavil, da je njegova žena že nekaj mesecev med mrtvimi.

Ko so mu pojasnili, da v teh okoliščinah njegovega zakona ne morejo ločiti, je mož vztrajal kljub vsemu pri svojem. Povedal je pa tudi svoje razloge, zaradi katerih vztraja pri ločitvi zakona, ki je bil že tako in tako avtomatsko ločen z ženino smrtjo.

Lajoš R. se je pred štiridesetimi leti iz ljubezni poročil s svojo ženo in mu tega tudi nikoli ni bilo žal. Vsekakor je pa zakon ostal brez otrok.

Ko je pa Lajoš urejeval pismeno zapuščino svoje žene, je našel neko skrinjico, ki je vsebovala skoraj dve sto pisem. Prebral jih je in je v svoje nemajhno presenečenje ugotovil, da je imela njegova žena prvi dve desetletji zakona zveze še z drugimi moškimi, o čemer se mu nikoli še sanjalo ni. To je bila najbrže kriva pač njegova prevelika ljubezen. Dva izmed moških, s katerimi si je dopisovala njegova žena in se najbrže tudi sestajala, sta že davno umrla in sta bila celo njegova dobra prijatelja, tretji je bil pa neki njegov nameščenec.

Po tej izpovedi so sodniki kajpak razumeli, zakaj se hoče možak ločiti še po smrti svoje žene, vendar pa njegovi želji žal niso mogli ustreči.

Vrabci so vojni dobičkarji

Bera češenj je na Holandskem in v Belgiji dosti važnejše opravilo kakor v drugih deželah. Približno ustreza veselju in razpoloženju ob trgatvi grozdja v vinorodnih krajih.

Letošnje leto se je pa zdelo, da je obilna češnjeva bera na moč ogrožena, in sicer zaradi okoliščine, ki nanjo poprej nihče ni pomislil. Holandci imajo navado, da v času zorenja češenj vrabce, ki v njihovih krajih žive v velikanskih in izrednih množinah, straše in podę z dreves s streljanjem iz pušk. Ob okupaciji so morali pa kajpak vsi domačini vse orožje oddati oblastem. In tako so se vrabci mimogrede na veliko razšopirili in razpasli ter začeli resno ogrožati bero češenj. Zdelo se je, da bodo letos vrabci odnesli obilen plen.

Šele v zadnjem mesecu, ko se je zorenje bližalo koncu, je nekomu šinilo v glavo, da bi se jih kazalo iznebiti s klopotci, takšnimi, kakršne poznajo pri nas v Slovenskih goricah. In res so se oklenili te rešilne misli. Po sadovnjakih so nastavili velike klopotce in jih tako obvarovali nadležnih sladkosnedcev. Novo ropotalo je imelo zaželen učinek, kajti bera češenj na Holandskem in v Belgiji je imela vsekako zadovoljiv konec.

ZRCALO naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Koncertni javnosti

Pred kratkim se je vršil v Ljubljani lepo uspel pevski koncert. Dvorana je bila res dobro zasedena, a publika nikakor ni bila vsaj primerno disciplinirana. Posebno ob koncu koncerta je bil pogled v dvorano sila klavern.

Komaj je pevec končal zadnjo pesem in se občinstvu priklonil v zahvalo za aplavz, so že vdrli ljudje kot divje tatarske horde proti izhodom. Nekateri posamezniki, navdušeni po krasnem izvajanju gosta, so še ploskali, pevec se je vrnil in dodal še eno pesem.

Kako se je moral počutiti, ko je začel peti hrbtom in videl publiko, kako se je vračala v plaščih in klobukih v dvorano.

Človek bi dejal, da nismo v Ljubljani, temveč na deželi, kjer pravijo: ‚čas je zlato'! Zakaj neki naša koncertna publika po končanih koncertih razvija takšno ‚ameriško brzino'!

E. Z.

»Kmet!«

Peljal sem se s cestno železnico. Pravila velevajo, da je vstop samo zadaj in izstop samo spredaj. Starejši mož, najbrž delavec, je šel skozi voz, da na naslednji postaji izstopi. Spotoma je po nerodnosti stopil na nogo neki namazani »damici«. Zelo zaničljivo je našobila ustnice, delavca strupeno pogledala in siknila:

»Kmet!«

V srce me je zabolela ta psovka, saj sem tudi jaz kmečki sin. Kaj smo res kmetje vzori vseh nerodnosti? Slovenski narod bi se moral zavedati, da izhaja iz kmetskega rodu in bi se tega ne smel sramovati, ampak bi moral biti ponosen na svoje prednike.

Dijak

»Moderna mati«

Bilo je lepega jutra, ko sem sedla na vlak, ki me naj popelje na obisk k moji materi, trpinki kakor je nešteto naših slovenskih mater. V kupeju nasproti mene je sedel gospod z ljubko triletno deklico, ki je neprestano čebljala in silila v očeta z raznimi vprašanji.

Poslušala sem otrokove domislice in se smehljala na tihem naivnoresnim vprašanjem, s katerimi je kar obsipala očeta, objemajoč ga pri tem okoli vrata in zatrjujoč mu, kako ga ima rada. Dete je bilo videti dobro vzgojeno, zato me je presenetilo, ko se je naenkrat obrnilo na očeta z vprašanjem, če divje zveri zapuste svoje mladiče, dokler so še majhni. Naštevala je slona, tigra, medveda in druge, ki jih je morda komaj spoznala iz otroške slikanice. Oče je deklici pojasnjeval, da vsaka žival in tudi najbolj divja zver strastno ljubi svoje mladiče in jih brani z lastnim življenjem, dokler se ne morejo sami prehraniti in braniti.

Deklica se je zamislila in je odvrnila: »Veš, očka, potem se mi zdi, da je moja mama slabša kakor slon, tiger in medved.«

Po vrnitvi v Ljubljano sem se pozanimala za svoja sopotnika in izvedela sem, da je mojo ljubko sopotnico zapustila mati, ko ji je bilo komaj dve leti. Bila je ena tistih modernih mater, ki sta ji prostost in uživanje več vredna kakor otrokova ljubezen.

M. J.

Brezvestni kopalci

Nedavno sem se kopal v Iškem Vintgarju. Imel sem dovolj časa, da sem lahko opazoval ljudi okoli sebe in sam pri sebi odobraval in kritiziral njihovo početje.

Človek, ki se pari na soncu in od časa do časa ohladi svoje telo v mrzli vodi, postane tudi lačen. Še doma si vsakdo poskrbi kolikor si pač more za svoj lačni želodček. Na takšnih ‚peščinah' vidiš vse mogoče in nemogoče jedače. Odpirajo se sardine in paštete. Prav.

Doma matere in gospodinje godrnjajo, če mečemo papir in druge odpadke po kotih, prav tako pa ni na mestu, če tudi v prosti naravi mečemo odpadke kamor koli. Nekateri so še celo tako neprevidni in lahkomiselni, da mečejo razne pločevinaste škatle v vodo, da si človek, ki brodi po vodi, kar na lepem poreže noge.

Zato bi morala biti skrb vsakega kopalca, da tako brezvestno početje prepreči.

Kopalec.

Delo na vrtu v avgustu

Na željo naših čitateljic in čitateljev vam to pot prinašamo seznam del, ki vam bo povedal, kaj naj ta mesec sadimo, sejemo in sploh delamo na vrtu.

Huda vročina, ki še prav posebno žge avgusta, nam je v vrtu privoščila majhen počitek. Za kratek čas prenehamo okopavati in pleti in pustimo, da vse, kar smo posadili, lepo samo raste. Seveda pa ne smemo prenehati zalivati.

Medtem ko z delom v vrtu nekako počivamo, imamo v sadnem vrtu dovolj dela. Obiramo že zgodnje sadje, poleg tega nam pa vzamejo že precej časa priprave za prihodnje leto. V tem pogledu je mesec avgust važen mesec dela in pripravljanja.

Vendar nas pa čaka, kljub počitku, še nekaj dela v vrtu. Predvsem si pripravimo nekaj gredic, kamor bomo posadili zelenjavo, ki zori jeseni. Tako posadimo na gredico v zatišju zgodnji nizki fižol, in če nam bo vreme, odnosno slana naklonjena, bomo oktobra obirali mlade fižolove stroke, ki bodo prav tako okusni, kakor tisti, ki smo jih sadili aprila in maja.

S pobiranjem čebule lahko tudi že ta mesec pričnemo. Čebula dozori, kadar stebla porumenijo. Izpuljeno čebulo pustimo nekaj dni ležati na soncu, da se osuši. Ko je suha, jo spletemo s pomočjo vrvi v kite in jo obesimo na suh prostor.

Sejemo repo, toda samo do 8. avgusta, črno redkev, radič, motovilec in solato, ki jo bomo lahko rabili še pozno v jeseni.

Sadimo pa endivijo, zgodnjo in pozno, kolerabice, ohrovt.

Špinačo, ki jo sejemo avgusta, trgamo v septembru in oktobru. Špinača, ko se ozračje malo ohladi in sonce ne pripeka več z vso svojo močjo, zelo lepo raste in ne požene takoj cvetov. Če hočete pobirati in spravljati špinačino seme, vam pa zaupamo tole: cvet, še preden se razbohoti in razcvete, odtrgamo, seme izluščimo in ga posušimo. Spravimo ga na suh prostor.

Glave zgodnjega zelja včasih na vrhu počijo. To je znamenje, da je zelje že zrelo. Takšno zelje sproti uporabljamo, lahko ga pa tudi naribamo za zgodnje kislo zelje.

Pri paradižnikih odstranimo vrhove, ker cveti, ki bi pognali in cveteli v avgustu ne rodijo več nobenega zrelega sadu. Zato je bolje, če pustimo paradižnikom, ki že zore, več hrane in soka, da se še bolj odebele in tudi preje dozore.

Tudi na cvetličnih gredah imamo dovolj opravka. Če postanejo trava in ruševine rumene, je to znamenje, da smo jih premalo zalivali in da imajo premalo hrane. Zato moramo poskrbeti, da jih dovolj pognojimo in pridno zalivamo.

Tudi astre cveto v avgustu. Žal, jih pa v zadnjih letih napada bolezen, ki povzroča, da astre ovene in odmro. Takšno astro moramo takoj izpuliti in sežgati. Bolnih aster ne smemo metati na gnoj, ker s tem bolezen razširimo. Dobro si moramo pa zapomniti, da prihodnje leto ne bomo sejali nenamočenega astrinega semena.

Vse odcvetele cvetlice moramo porezati, gredice okopati, opleti in zalivati. Bele lilije, potem ko odcveto, nekaj časa počivajo. Koncem avgusta poženejo čebulice nove koreninice. Takrat je najugodnejši čas za presaditev lilij. Pripravimo tudi čebulice tulp, hiacint in drugih čebulnic.

Vrtnice lahko še zmerom cepimo. Starim cepičem pa moramo porezati obvezo. Tudi za sobne cvetlice poskrbimo. Oleander potrebuje veliko sonca. Najprimernejši prostor za oleander je okno na sončni strani, na sončnem balkonu ali pa ob steni, kjer se sonce upre. Zalivati ga pa ne smemo pozabiti. Alcaleje, ki smo jih zdaj imeli v senčnatem in temnem prostoru, prenesemo na sočno in svetlejšo stran, ker že pričenja poganjati liste. Fuksije in pelargonije so pognale veliko novih poganjkov. Dobro je, če jih odrežemo in jih vsadimo v posamezne lončke.

Iz toplih gred, kjer smo imeli posajene kumarice, odstranimo liste in korenine dozorelih kumar. Odpadkov ne smemo metati na kompost, temveč jih moramo uničiti. Kumaričini listi vsebujejo glivice, ki povzročijo, da zemlja zboli. Iz zabojev stresemo zemljo, jo premešamo z dobro kompostno zemljo in spet napolnimo z njo zaboje. V zabojčke lahko posejemo radič in redkev.

Dražiti še ne pomeni, da si dražestna!

»Ne draži, toda bodi dražestna! Kolikor manj si boš prizadevala, da bi dražila, toliko dražestnejša bošl« Nekako tako je pred več stoletji poučeval svojo vnukinjo neki modri ded.

Večkrat sem morala letošnje leto misliti na ta modri nasvet, posebno v kopališčih, opazujoč pretirano razgaljene ženske, na izletih, kjer srečaš na kolesih dekleta s kaj skromnimi krilci, pa tudi v javnih lokalih, kjer dovoljujejo prekratka krila neokusno zviranje žensk, ki nimajo dovolj okusa, da bi se dostojno vedle.

Ali naj bi postala to moralna pridiga? Nikakor ne. Rada bi sama pripomogla, da bi se ženske zavedele, kakšni bedasti modi čisto podzavedno in brez slabega namena služijo. Torej boj proti modi? Še manj! Boriti se proti modi je prvič brezuspešno, drugič pa nesmiselno: bistvo mode je pač, da je prehodna, da jo premaga druga, nova moda.

Ko smo že pri modi, vas vprašam, ali veste, kdaj je bila moda najbolj nesmiselna, najbolj načičkana, najmanj neuravnovešena? V vseh časih tedaj, ko so po svetu divjale velike vojne. Naše matere se bodo gotovo še spomnile, da je bila moda tik pred prvo svetovno vojno najbolj razbrzdana. Naše babice nam bi mogle povedati isto, pa tudi me same, če smo kritične in objektivne, lahko to ugotovimo.

Morda tiči v tem kakšen globlji, psihološki vzrok. Razgaljena, nebrzdana moda je znamenje popuščajoče nravnosti in naraščajoče čutnosti. Želje, potrebe so se sprostile v nesmiselni lov po zadoščenju. Nova moda delnega razgaljenja utegne biti pa samo nadomestek za tisto pravo, kakor je bila nadomestek nekdanja moda naspol razgaljenih prsi. Današnja moda pa uničuje ljubečo, ljubezni vredno žensko.

Nikakor se ne maram postaviti na stališče nemoderne, licemerske in puritanske starokopitnice. Hvala Bogu, da so ženske naposled spoznale, kako potrebne so zraka in sonca in so svoja oblačila prilagodile tej naravni potrebi. Vendar bi omenila nekaj malenkosti, ki motijo ne toliko človekovo nravnost, kakor njegov okus.

Najprej dejstva: krila so dandanašnji tako kratka, da razgalijo več, kakor bi hotele njih nositeljice razgaliti in kakor se same zavedajo. Pri kolesarjenju, pri sedanju za mizo, je treba že nekolikšne spretnosti, če hočemo sesti dostojno. Res je: kogar bi gola kolena dražila, ta naj jih ne gleda! Vendar moramo polagati pažnjo tudi na estetsko stran tega problema.

Cinik bi dejal: ženska z lepimi nogami nima česa skrivati. Puritanec bi dejal: ko je bil mlad moj oče, so ženske komaj smele pokazati gležnje. Človek, ki spoštuje žensko, v ženski, ne bi morda ničesar pripomnil k temu, toda poročil bi se samo z žensko, ki bi ji segalo krilo čez kolena, ker bi mu bila zoprna misel, da kdo drugi ‚tako' gleda njegovo ženo.

Zakaj se pa navdušujejo za tako kratka krila? Pravimo prvič, da so udobna, posebno ob tako vročih dneh. Razen tega je zdaj takšna moda, zato nočemo zbujati pozornosti z daljšim krilom. In povrhu prihranimo še tudi pri blagu.

Dobro torej: nosimo kratka krila, toda potem pazimo, kako sedamo, kako vozimo kolo, kako prekrižamo noge, tako da ne bomo žalile nikogar estetskega in nravnega čuta.

Vse, kar je pretirano, je nelepo, včasih celo smešno. Vsak domišljav človek se pa med vsemi vtisi, ki jih lahko zbudi pri svojih bližnjih, najbolj boji, zbujati vtis smešnosti. In vendar srečaš na kopališčih kopalke, ki so prepričane, da so oblečene — bolje slečene — ‚originalno', ‚apartno' in bogve kaj še vse, pa vendar učinkujejo samo — smešno.

Moškemu, ki ga še ni pokvaril bar, se zdi čedna tista ženska, ki ima trenirano zdravo telo, zanesljiv nastop in vedenje, ki nikogar ne bode v oči. Pred nekaj dnevi sem bila v kopališču in sem žal ugotovila, da je mnogo žensk izgubilo pravo mero za potrebo po zraku in soncu, pravo mero za dostojno vedenje v družbi.

Tudi na kopališču ste v družbi, kakor na plesišču, kakor v javnem lokalu, zato ste dolžni družbi tribut dostojnega vedenja, če vam je pač kaj do dostojnega imena.

Ugovarjali boste, da je telo potrebno sonca, zraka in vode in da ima človek polno pravico, izpostaviti ga tem blagodejnim vplivom. Morda res, toda v takšni meri samo v zaprtem prostoru, morda na domačem vrtu, na domači terasi. Nikakor pa ne v družbi tujih ljudi, kajti prizanesljivi se bodo ob takšnem ‚sončenju' nasmihali, zlobni spogledovali, že zlobnejši pa naslajali, v slabem pomenu te besede.

Nikakor ne mislim pridigati morala, vse rajši bi naše ženske prosila, naj se vendar same opazujejo in brzdajo, kajti še zmerom verjamem, da je ženska le tedaj najsrečnejša, če skuša biti pristna, cela ženska in ne trati svojih moči za polovičarstvo. Potreba ženske po zraku, soncu in vodi je kajpak opravičljiva, toda ne bolj kakor je dostojno. Saj imamo kopališča, zračne in vodne kopeli, toda če hočejo ženske kopališča spremeniti v bare, tramvaje, ceste in pisarne pa v kopališča, je to nevarno predvsem za ženske same. Kajti kolikor manj si bo ženska prizadevala, dražiti moški svet, toliko dražestnejša se bo vsem zdela!

Saška

Naša kuhinja

KAJ BO TA TEDEN NA MIZI?

Četrtek: Juha iz rožnatega ohrovta[1], kumarična solata, pečen krompir, borovnice. Zvečer: Špinačni zrezki, solata.

Petek: Paradižnikova juha, dušene bučke, krompirjeva kaša. Zvečer: Stročji fižol v solati, kava.

Sobota: Goveja juha z vlivanci, zabeljeni makaroni, pesa v solati. Zvečer: Goveji guljaž, polenta.

Nedelja: Goveja juha z zdrobovimi žličniki, goveji zrezki, krompirjevi rezanci, solata, pehtranov zavitek, kompot. Zvečer: Nadevana paprika.

Ponedeljek: Cvetačna juha, fižol v omaki, krompirjevi svaljki. Zvečer: Gobova rižota, solata.

Torek: Ričet, pečena mlečna kaša[2]. Zvečer: Lisičke z jajcem[3].

Sreda: Juha iz kolerabic, sirovi štruklji. Zvečer: Trijet.

Pojasnila:

[1]**Juha iz rožnatega ohrovta:** Očiščene in oprane glavice rožnatega ohrovta hitro skuhamo v slanem kropu. Nato naredimo iz masti in moke prežganje, pridenemo sesekljano čebulo, zelenega petršilja in strok česna. Prežganje zalijemo s kostno juho ali pa z vodo, v kateri so se kuhale glavice, osolimo, opopramo in na koncu pridenemo še glavice. Juho izboljšamo, če ji, preden jo damo na mizo, dodamo še nastrganega parmskega sira.

[2]**Pečena mlečna kaša:** V litru mleka skuhamo kašo, jo prav malo osolimo, dodamo sladkorja in zavitek vanilijinega sladkorja. Mlečno kašo stresemo v dobro pomazano pekačo in jo lepo rumeno opečemo.

[3] **Lisičke z jajcem:** Na masti prepražimo drobno zrezane čebule, pridenemo zrezanih in očiščenih lisičk in vse skupaj pustimo, da se nekaj časa praži. Potem potresemo z moko, in ko zarumeni, zalijemo z dvema žlicama vode ali pa lahko tudi z juho. Ko so lisičke mehke, jim primešamo stepena jajca.

Kumarična solata za zimo: Kumarična solata nam pozimi zelo koristi, ko ne moremo nikjer dobiti zelene solate. Trde, popolnoma zdrave in nepreveline kumarice olupimo in zrežemo na tanke rezine, jih osolimo in zložimo v čiste kozarce. Za vsake 3 kg kumaric zavremo liter vinskega kisa z eno na rezance zrezano čebulo, ščepcem popra in dvema pretlačenima strokoma česna. Ko se kis nekoliko ohladi, ga zlijemo v kozarce na kumare. Kumare zrahljamo z vilicami in na kis nalijemo za prst olja. Kozarce trdno zavežemo in jih hranimo na hladnem temnem prostoru.

Poletna svilena oblekca iz potiskane svile zanimivega kroja. Novost so veliki, kakor vrečke viseči žepi, ki prav lahko služijo namesto torbice.

Modern poletni klobuk iz bele klobučevine s širokimi, na eni strani koketno navzgor privihanimi krajci. Model kar najbolj ustreza letošnji modi.

MOŽJE O ŽENAH

Neki švicarski list ima kotiček za svoje bralke z naslovom: Žene med seboj. Vanj se oglašajo bralke vseh slojev in naziranj in razpravljajo o perečih problemih družine, vzgoje, zakona, gospodinjstva in podobnem. Nekatere izmed njih vprašajo tudi svoje tovarišice za njih mnenje, in tako se zgodi, da dobe odgovore, ki so popolnoma različni med seboj, tako različni, kakor so pač različni značaji ljudi.

In kdaj pa kdaj se v kotiček vtakne tudi kakšen »on«. Za bralke tem zanimivejše, da tudi iz moških ust slišijo mnenje o sebi, o svojih napakah, o posameznih gospodinjskih problemih. In nedavno se je oglasil neki »on«, ki je kritiziral svojo ženo. Naslov njegovega članka se je glasil: »Moja žena me dela živčnega!« Pojasnil je to in ono, tožil in menil, da naj bi bile žene takšne in drugačne, pač angel varuh svoje hiše.

Odgovoril mu je mož, ki je drugačnega nazora. Sicer se nam je pa zdel njegov odgovor tako dober in prepričevalen, da smo ga sklenili priobčiti za naše bralke.

»Moja žena me dela živčnega! — S čim? Ali je res moja žena tista, ki me dela živčnega? Ali nisem že sam dovolj živčen? Menim, da sem s tem vprašanjem že prišel vprašanju samemu do dna. Naše vsakdanje življenje, z vsemi nevšečnostmi in neprijetnostmi, ki pridejo nad delovnega moža, pomeni za vsakega večjo ali manjšo obremenitev. Tudi žena je doma obremenjena, a čisto drugače kakor mož. Žena živi tako rekoč samo na robu tistega življenja, ki moža vsega zaposluje. Prav to gibanje v različnih krogih, napolnjuje telo z drugačno energijo. In stara modrost je, da se mora vsak z energijo obtežen element tudi spet »odtežiti«.

Pri možu je to približno takole: čez dan ima čez glavo vseh mogočih problemov, po večini ne drugega za drugim, pač pa vse povprek, kar živce posebno uničuje. Položaj mu nalaga, da se mora nasproti svojim predstojnikom, tovarišem in podrejenim neprestano obvladati in tako rekoč »formo obdržati«. In vendar se mora nekje spet oddolžiti za vse to — samo, prosim, nikar nad svojo zakonsko polovico, čeprav je pogosto zapeljivo najbližja tarča. Dobesedno: zapeljivo najbližja. Treba je le tanke niti, da še tako dobra in skrbna žena napačno razume vedenje in govorjenje svojega moža in že je ogenj v strehi!

Isto bi lahko rekli za ženo, ki utegne biti včasih prav tako nejevoljna ali slabo razpoložena ali — kakor pravimo — nasajena. In ob takšnih priložnostih naj zakonska druga še bolj ne podpihujeta napetosti, temveč naj kolikor mogoče skrbita za pomirjenje. Pri tem si bosta pač pomagala s poznavanjem drug drugega. Predvsem je dobro poiskati vzrok nejevolje in potlej šele nejevoljo in napetost skušati omiliti.

Sam občudujem sploh vse gospodinje, ki od jutra do večera med štirimi stenami, brez sleherne zabave in stika z zunanjim svetom, skrbe za dobro svojega moža in svoje družine. Ko mislijo, da se bodo v moževem prostem času v njegovi navzočnosti nekoliko razvedrile v prijetnem pogovoru z njim, prav gotovo ne zaslužijo, da postanejo tarča njegove nejevolje, ki ima izvor v njegovem službenem življenju.

Sicer pa priporočam vsem svojim tovarišem: bodite obzirni s svojimi ženami! Tudi one so obzirne do vas. Pustite dnevne skrbi zunaj doma, skupen dom naj pa služi miru in razvedrilu. Tako ne bo nepotrebnih nesporazumljenj in jeze. Drugi dan bost šli pa spet sveži in dobre volje na delo.«

Tako mož o ženi. Marsikateri se bo gotovo čudno zdelo, da se znajo tudi možje zavzeti za žene in da znajo gledati in čutiti, da žene niso samo stroji, pač pa tudi ljudje s potrebo za razvedrilo in dobro besedo.

Nekdo drug je pa takole odgovoril:

»Prepričan sem, da tista ženska, ki se prav nič ne ozira na spodaj naštete reči, sčasoma napravi življenga najbolj potrpežljivega izmed vseh potrpežljivih mož:

Če vas zmerom pusti nase čakati, kolikorkrat gresta skupaj ven.

Neprestano očita, kolikorkrat kadiš v sobi, češ da boš uničil zavese.

Kakor nalašč dosledno pridirja k mizi z razgreto glavo, ti pa kot takten mož, kljub pasji lakoti, potrpežljivo nanjo čakaš.

Najbolj sovražijo možje dolge zgodbe o malenkostih, tiste gospodinjske nezgodice in nezgode, zaradi katerih se žena pri mizi razburja samo zaradi svoje preobčutljivosti.

In še tisoč reči je, ki jih bo pametna in preudarna žena o pravi priložnosti upoštevala. Torej, bodi pogumna in vesela, mala ženica! Izogibaj se slabih razvad in s tem pogostnih neprijetnih prizorov v zakonskem življenju.

H.

2 porabna nasveta

Vlažne stene so velika neprijetnost v stanovanju. Ne pokvarijo nam samo vsega pohištva, pač pa so zelo nevarne tudi našemu zdravju. Kaj hitro se naberemo v takšnem stanovanju revmatizma. 20 g parafina raztopimo v karbontetrakloridu. S to tekočino previdno prevlečemo očiščene stene s čopičem. Ko se tekočina posuši, ostane na zidu tanka nevidna prevleka parafina, ki preprečuje potenje zidu. Iz količine, ki smo vam je navedli, lahko namažemo en kvadratni meter.

Bakrene stvari najlepše očistimo s časopisnim papirjem. S papirjem drgnemo po bakrenem predmetu toliko časa, da se lepo sveti, seveda moramo papir večkrat menjati.. Če predmete vsak dan čistimo s časopisnim papirjem, kmalu ne bomo potrebovali nobenega kemičnega čistila več.

Monogrami — entel — ažur
gumbnice — gumbi — plise
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica
nasproti Uniona

Vezenje perila, predtisk ženskih ročnih del

Poskusite sami!

Moda je pogosto muhasta, drugič spet spravljiva. Prilagoditi se zna pa na srečo tudi težjim časom. To vidimo še posebno dandanašnji, ko se zdi, da se moda še nikoli ni tako prilagodila razmeram kakor zadnje leto. Namesto usnjenih podplatov na čevljih, se je zadovoljila z lesenimi in plutovinastimi, zgornji usnjen del čevlja je pogosto nadomestila s trpežnim blagom ali čim podobnim. Z vsem tem se je zadovoljila, še več, znala je vsa ta nadomestila narediti za modni »dernier cri«.

Čedalje bolj se pa za počitnice, za kopališče in za mesto ter izlete uvejavlja poslednji »dernier cri« — čevlji iz slame in rafije. Na pogled so prav tako, če ne bolj čedni kakor čevlji z lesenimi podplati, lahko so izvedljivi in — kar je glavno — ne dragi. Narejeni so ali iz slame, ali iz rafije ali pa iz morske trave. Kajpak je treba morsko travo in slamo pred uporabo popariti, da sta lepo voljni in upogljivi. Močno je tudi koruzno ličje, ki se ga dobi že pripravljenega v dolge niti.

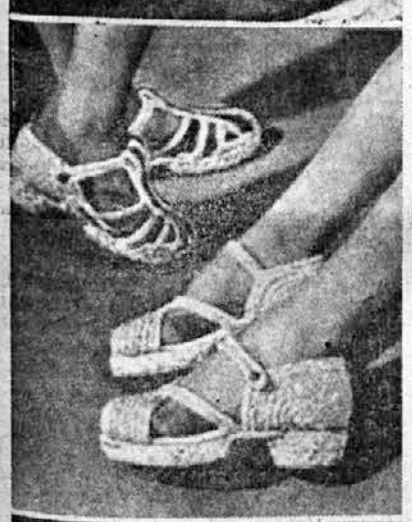

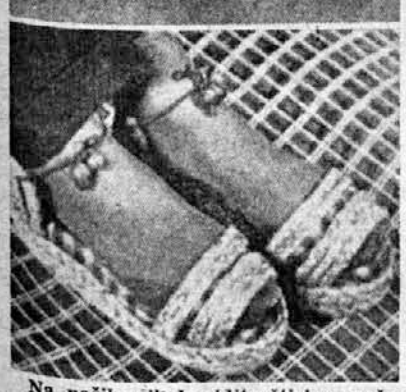

Na naših slikah vidite štiri posrečene modele takšnih čevljev. Drug je čednejši na pogled od drugega. Prvi par je celo ljubko okrašen z volnenimi cvetlicami in svileno vrvco, da je na pogled še bolj eleganten. Para na srednji sliki sta namenjena za cesto, ker sta močna in dobro zapeta, da noga ne uhaja. Tretja slika pa kaže par slamnatih opank za kopanje ali za kolo; na cesti bi se noga v njih preveč utrudila.

Preštudirajte gornje modele in poskusite! Delo ni težko, je pa zabavno in čedno. Posamezne kite morate šivati s tenko, a močno vrvco, nazadnje pa ne pozabite čevljev znotraj prevleči s kakšnim pisanim blagom, da bodo še bolj živahni na pogled. Lotite se dela in gotovo vam bo uspelo!

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

Originalen vzorček „Družinskega tednika"

V vrsti naših originalnih pletenih vzorčkov, vam spet to pot prinašamo novega, ki smo ga izbrali za vaše pridne roke.

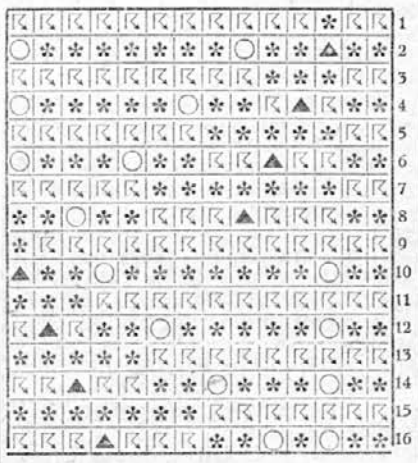

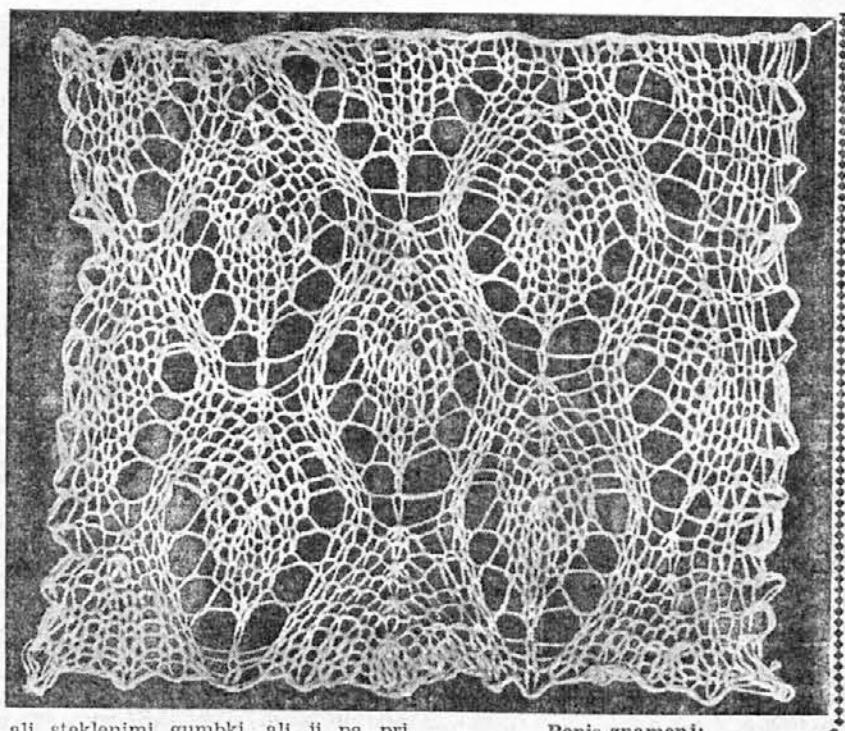

Vzorček lahko uporabimo za pletenje iz volne, tankega bombaža, pa tudi iz svile. Prav čedna bo v tem vzorčku pletena obleka, pa tudi bluza ne bo zaostajala za njo. Bluzo krojimo po kakšnem, v našem listu že prinešenem kroju, ali po kroju, ki si ga sami urežete. Okrasimo jo s preoblečenimi ali steklenimi gumbki, ali ji pa pri ovratnem izrezu pritrdimo baržunasto petljo.

Če pa podarite svoji prijateljici prtiček, ki ga spletete v tem našem vzorcu, boste videli, da ga bo vesela. Prtiček spletite v kvadratu ali podolgasto.

Popis znamenj:
⌞ = leva
✻ = desna
○ = ovoj
▲ = 1 petljo predenemo, 2 naslednji hkrati desno podpletemo in potegnemo predeto petljo čez desno.

Smisel za red pri otrocih

Če pri vzgoji svojega otroka pazite na individualnost, potlej bo otrok nekoč še vesel, da ima tako razumevajočo mater. Kljub temu pa ne dopustite, da bi vaš sin ali vaša hči zrasla v tirana vaše hiše. Prav tako je napačno misliti, da je otrok, ki ste ga navadili na red, zato okrnjen v svojem temperamentu in svoji naravi. Otroci, ki rastejo v popolni svobodi, morajo biti vzgojeni v delu in redu. V začetku je to lahko doseči, pozneje pa sleherni odrasel človek tako zelo trpi — če prizna ali ne — zaradi svoje površnosti!

Še preden otrok zna misliti, mora že instinktivno dojeti, da mora igrača po končani igri priti na isto mesto, kamor spada. Zato mora pač mati v prvi vrsti poznati red. Pozneje, ko se otrok že zaveda, mora imeti svoj kotiček, kamor bo spravljal igračke. Zato bo pa moral tudi sam skrbeti za red svojih igrač in se čutiti za ta red tudi odgovornega.

K redu spada tudi nekaj spretnosti. Če se mati zna vživeti v svojega otroka, ne bo nikoli preveč zahtevala, vendar bo pa tudi sleherno zmožnost in sleherno delo pravilno cenila, in ne bo pozabila, da je treba otroka vselej nekoliko vzpodbuditi.

Ne gre pa zato, da je treba red delati enkrat na teden, ali takrat, kadar pričakuješ obisk, vse druge dneve pa lahko vlada strahovit nered. Vse je treba vsak dan sproti urediti, in sicer storiti na tihem in zase, ne pa za ljudi okrog sebe. To je tisti pravi čut za red, ne pa red, ki ga držiš zaradi drugih ljudi. Če otroku ta čut vcepiš, se ne bo nikoli upiral.

Matere bi tudi lahko vedele, da je otrok z veseljem pripravljen pomagati v gospodinjstvu. Treba je samo na pravem mestu to pripravljenost izrabiti. Matere pogosto zahtevajo od svojih otrok neoporečno delo in pripravljenost pomagati v trenutku, ko so same razdražene in preobremenjene. Takrat stane otroka veliko truda, da se koncentrira. Prav gotovo pa takrat otroku vzamete pogum. Rad bi delal tako kakor veliki in bil zato tudi poplačan! Zato ne pozabite ceniti sleherne, tudi najmanjše usluge in se za sleherno delo zahvaliti. Prav tako kakor odraslim. Saj neprestano poudarjamo, da so otroci mali odrasli ljudje.

In še nekaj: otrok nikar ne redujte. To se pravi, ne hvalite ali ne grajajte dela po stopnjah, po redih, kakor v šoli. Redi so strahotni. Če jih že v šoli ni mogoče pogrešati, se mora vsaj mati doma potruditi, da se jih izogne. Redi so doma odveč, ker so nepravični. Kajti otroci so navajeni, da svoje delo cenijo, zato izgube svojo prostodušnost. Otrok naj bi vedel, da ga mati ljubi, takšnega kakršen je. Zato se mora potruditi, da bo reden in marljiv. Toda ljubezen izražati po stopnjah, se pravi, otopiti otrokov notranji glas. Otrok brez opominov čisto natanko občuti, kdaj stori prav in kdaj narobe

V.

Dojenčki so sladokusci

Vsi vemo, da so vitamini neobhodno potrebni za pravilno rast telesa. Morda je to tudi eden izmed vzrokov, zakaj današnji dojenčki toliko bolje uspevajo kakor nekoč. Spričo neštevilnih teorij o različnih vrstah vitaminov kajpak ni težko, pripraviti pravilno dojenčkovo hrano. So pa tudi primeri, ko otrok ravno »tako zdrav korenček« in »tako zdravo špinačko«, ki sta baje nenadomestljiva, jé z velikim odporom. Če pa te jedi tako pripravite, da teknejo, ste za zdravje svojega otroka mnogo storili.

Zato vam hočemo postreči z nekaj recepti, kako boste to dosegli v vašo in otrokovo srečo in zadovoljstvo.

Špinačo skuhajte v slani vodi, da se zmehča, potlej pa sesekljajte. Dodajte malo moke, osolite. Maso razpolovite in iz obeh polovic napravite krokete. Kuhajte četrt ure v vreli vodi, da se zmehča. Z omako iz paradižnikove mezge in mleka postavite na mizo.

Ali pa: v slani vodi kuhano špinačo na debelo zrezati. Zmešati z bešamelovo omako. S tem nadevati tanko testo in speči v pečici. Naposled obliti z ostankom bešamelove omake.

Špinačo skuhati v slani vodi. Odcediti in sesekljati. Dodati njen sok in nekoliko mlečne omake. S sirom potreseno skledico napolniti s to maso in speči v pečici.

Zdaj pa še nekaj receptov za *korenčkove* jedi:

Čiste korenčke zrezati na kocke in kuhati z grahom. Dodati nekoliko čebule, nekoliko soli in sladkorja. Pokriti in kuhati. Preden daste na mizo, odstranite čebulo.

Na koščke zrezan korenček skuhati in zmečkati; zmešati z gosto mlečno omako. Maso namazati na košček prepečenca in takoj servirati.

Zdaj pa še poslednji nasvet:

Sami skrbite za to, da bo vaš otrok z veseljem jedel. To nič koliko poenostavi njegovo vzrejo. Skrbite tudi za to, da otrok redno dobi hrano, in bodite pri tem sami potrpežljivi in mirni.

K.

MATERAM NA SRCE

Niste boječa mati, a kljub temu hočete paziti na tisoč malenkosti v vzgoji svojega otroka, na tiste malenkosti, ki se trenutno zde tako nepomembne, pozneje pa utegnejo povzročiti dosti nevšečnosti.

Zato varujte oči svojih otrok. Posteljica, zibelka, voziček morajo biti zmerom postavljeni tako, da se otroku ne blešči. Otrok, ki se igra na prostem, bi moral imeti na glavi zmerom kakšno pokrivalo s ščitnikom. Ko pride v šolo, bodite še posebno previdni. Če otrok dobi kriv hrbet in eno polovico telesa bolj uporablja kakor drugo, utegne biti tudi eno oko bolj obremenjeno od drugega. Knjiga ali zvezek morata biti v primerni oddaljenosti od otrokovih oči.

Vsako uro naj bi se otrok nekoliko sprostil; sicer pa otroci po večini sami skrbe zato! Delo gre potem toliko laže od rok. Če so oči že vnete, potlej takoj uporabite borovo vodo, kamilične ali lipove obkladke. Če pa vnetje postane kronično, se zatecite rajši k zdravniku.

•

Drugo poglavje: Zobje.

Otrok naj se tako zgodaj nauči čistiti zobe, da mu to ne postene samo navada, temveč celo potreba. Otroka je treba takoj v začetku odvaditi lizati cucelj ali prst, in sicer zato, ker utegne čeljust zaradi tega trpeti. Ko se prikažejo prvi zobje ne pozabite, da jih sadni sok dobro čisti. Če mlečen zob potemni, je treba takoj k zobozdravniku. Vsako popravilo mora biti zelo zgodaj opravljeno. V tem pogledu je zobozdravniška znanost zelo napredovala. Pri pravilni negi in normalnih okoliščinah mora dobiti sleherni otrok zdravo in normalno zobovje.

Sicer se pa da v otroških letih še marsikaj popraviti. Otroci potlej laže grizejo in temu odgovarjajoče prebavljajo. Ne pozabite, da preveč zdravil ne učinkuje dobro na zobe.

Otrok naj se tudi nauči pravilno snažiti zobe. Dobi naj ne premehko ščetko in naj se z njo sistematsko nauči čistiti zobe vodoravno in navpično. Uporablja naj tudi zobno k mo in se navadi, vsak dan vsaj dvakrat snažiti zobe. Prepovejte, če le morete, da bi otrok z zobmi trl orehe ali lešnike, ali grizel niti. Prav tako naj »iz športa« ne škrta z zobmi. Vse to in še marsikaj utegne normalnemu razvoju zob škodovati. Sicer ni ravno preprosto na vse to pri otroku paziti, a če na to v najnežnejši mladosti ne boste pozorni, vam bo otrok v poznejših letih upravičeno očital.

Res ste preslabo vzgojeni

Če vas kdo izmed vaših prijateljev ali znancev povabi, se držite spodnjih 16 pravil za vedenje v tuji hiši in lahko se zanesete, da vas prihodnjič ne bodo več povabili!

Za vas, gospod!

1. Neprestano pripovedujte zgodbe in se pri tem smejte, da jim pomorete do uspeha.

2. Po preprogah in prtih stresajte čim več cigaretnega pepela, po možnosti še tlečega.

3. Ljubeznivo govorite o kolesu svojega gostitelja in pri tem menite: »Ti stari kolovrati so še zmerom najbolj solidni.«

4. Svojemu psu ponudite košček pogače, ki jo je spekla gostiteljica, rekoč: »Tudi on zasluži kaj takšnega!«

5. Neprestano zehajte in ko gostitelji menijo, da se dolgočasite, pojasnite, da vam »kosilo tako teži želodec.«

6. Politizirajte in v debati z gostiteljem nad njim triumfirajte, potlej pa njegovi ženi recite: »Da, da! Le debelo glej!«

7. Ne da vas kdo prosi, odprite radio in sami pri sebi žvižgajte ali popevajte.

8. Razočarano menite: »Ta aparat pa ni bogve kaj. Rima sploh ne najdem. Doma pa ujamemo celo Tokio.«

Za vas, draga dama!

1. Vzravnani stopite v salon s kolikor mogoče umazanimi čevlji.

2. Izjavite, da je dokaz najmanjše stopnje kulture vse tisto, česar ravno gostiteljica ni prebrala.

3. Sedite na naslonjač in pokažite noge, kakor da ste na tekmi za najlepše noge.

4. Recite: »Oh, te nemoderne tapete so pa res zabavne!«

5. Zanimajte se samo za gostitelja in z njim odidite v park na sprehod.

6. Gostiteljici neprestano segajte v besedo in jo sprašujte, če so osebe, o katerih pripoveduje, njeni sorodniki al: znanci.

7. Planite h klavirju, ko je dojenček po dolgem času hvala bogu pravkar zaspal.

8. Veselo vzkliknite: »Vaš dom se zdi na pogled precej neprijazen, a zdaj ne občutim prav nobenega veselja, da bi že odšla!«

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 132

Sestavil J. Kotrč
(Arbeiter Ztg. 1924.)

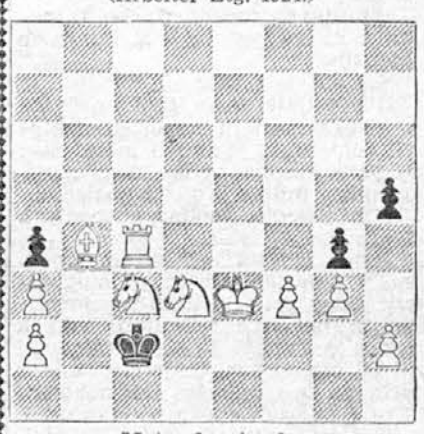

Mat v 3 potezah
Kako bo trdnjava vdrla?

Problem št. 133

Sestavil A. Bayersdorfer
(D. Wochenschach 1900)

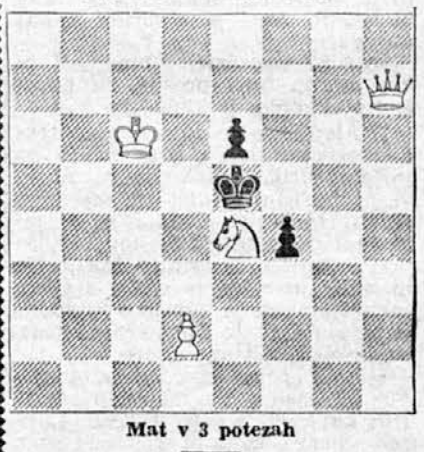

Mat v 3 potezah

Dvoboj dr. Euwe-Kramer

Znano je, da je bivši svetovni prvak dr. Euwe ob letošnjem novem letu komaj premagal mladega frizijškega mojstra Kramerja s 5 : 3. Nedavno sta se vnovič spopadla. To pot je veliki holanski mojster razvil vse svoje sile in zmagal s 7 : 1. Dovršena je posebno njegova tehnika.

Prinašamo 7. partijo tega meča.

INDIJSKA OBRAMBA
dr. M. Euwe-H. Kramer

Amsterdam, junija 1941.

1. d4, Sf6, 2. c4, e6, 3. Sc3, Lb4. 4. Dc2, Sc6 [Pri priljubljeni curiški varijanti smo]. **5. e3** (Običajnejše je 5. Sf3 in črni mora e5 šele pripraviti z d6 in 0—0; toda beli je pripravil novost] **e5, 6. d5** [v 10. partiji dvoboja je Keres proti Euweju uspešno odvrnil z 6. de5, S×e5. 7. Ld2, d6. 8. a3 itd[**Se7. 7. Se2!** [To je nekaj boljšega kot 7. Sf3. L×c3+. 8. D×c3. d6. 9. Le2, 0—0. 10. 0—0, Se4. 11. Dc2, f5 z izenačeno igro].

0—0, 8. a3, L×c3+. 9. S×c3 [sedaj konj pomaga nadzirati točko c4] **d6; 10. Ld3, a5! 11. 0—0, Ld7; 12. b3!** [a4 je bilo treba onemogočiti] **Sg6** [še primernejše bi utegnilo biti takoj Dc8, da bi se polastil točke f5]; **13. Ld2** [Kmalu se bo pokazalo, kako je Euve pravilno presodil, da je tu lovec za izvedbo f4 potrebnejši kot na b2] **Dc8; 14. f4, ef4; 15. ef4, Te 8; 16. f5!**

[Taka poteza mora biti dobro preračunana, saj črnemu prepusti važno polje e5; če ne pokaže neposredne koristi, je lahko kar pogubna] **Se5; 17. Lg5** [črni namreč ne more preprečiti, da bi mu beli ne razbil rohade: Dd8; 18. Se4, Seg4 (S×d3; 19. L×f6 v partijo) 19. Tf4, h6; 20. Lh4 itd.]. **S×d3; 18. D×d3, Te5** [Dd8; 19. Tae1]; **19. L×f6, gf6; 20. Dg3+, Kh8; 21. Dh4, Dd8; 22. Se4, L×f5; 23. S×f6, Lg6.?**

[Črni ima pravilen načrt, a izvrši ga napačno; takoj bi moral s Kg7 napasti belega skakača, po. 24. Dg5+, Lg6; 25. Dg3 bi beli težko že govoril o zmagi; 24. Sh5+Kh8 je pa še za belega nevarno]. **24. Tf3, Kg7.** [Prepozno; Th5; 25. Dd4, Te5; 26. Sg4 dobi]. **25. Taf1, De7; 26. Th3, h5** [Proti matu 27. Dh6+ in 28. Dh7+ ni druge pomoči] **27. S×h5+, L×h5; 28. D×e7, T×e7, 29. T×h5, f6.** [Zaradi slabega f-kmeta je položaj za črnega brezupen, ker ne more razviti protiigre; beli odpravi tudi končnico nadvse točno.]

30. Tf3!, Kg6; 31. Thf5, Tf8; 32. Kf2, Te4; 33. a4 (ne dopusti a4). **b6; 34. h3, Te5; 35. T5f4,** [beli načelno ni proti menjavi stolpov, gre samo za ugodnejšo priliko] **Tf7; 36. Tg3+, Tg5; 37. T×g5+, K×g5; 38. Te4, f5; 39. Te6, f4. 40. Kf3, Th7; 41. Te4, Th4** [Tf7; 42. h4+!] 42. Te7, Th8; 43. **Tg7+!, Kf6; 44. Tg4** [T×c7? Tg8 ali v 43. potezi Te8 z močno protiigro], **Te8; 45. T×f4+, Kg7; 46. g4, Te1; 47. Te4, Th1; 48. Te3** in črni je opustil nadaljnje upiranje, vezana kmeta sta premočna.

Rešitev problema št. 131.

1. dc3, ab1S. 2. Sd2+.
1. .... ab1L, 2. Dd3+.
1. .... abD ali T×b1, 2. Dd1+.

Pota mladosti

LJUBEZENSKI ROMAN IZ DANAŠNJIH DNI

I.

»Alenka Zajčeva...!«

Gospod Kovačič, prokurist tvrdke Skalar & Co, je ironično potegnil zrak skozi nos in z velikodušnim vzgibom razgrnil Alenkine listine:

»Alenka Zajc! Gospodična moja, kaj neki so imeli vaši velespoštovani starši v mislih, ko so tako povprečnemu priimku pritaknili tako lepo zveneče ime?«

»Morda so mislili, da bo ta sestava njihovi edinki v življenju še koristila?!«

Kovačič je prisluhnil.

Obotavljaje se je snel naočnike z ozkega nosu in naposled naklonil dekletu, ki je že pet minut stalo pred njegovo veliko, črno pisalno mizo, milost svojega pogleda.

»Oh!... Sedite vendar, gospodična Zajčeva!«

Janez Kovačič je bil na lepem kakor prerojen. Alenka je to ugotovila sama pri sebi hkrati zadovoljno in nekoliko zlovoljno; učinek njene osebnosti ji kljub mladosti ni bil nič novega. Če je človek brez dela in išče zaslužka, se nekatere stvari zmerom znova ponavljajo.

Zanimiv gospod, tale Kovačič. Bolj je podoben starejšemu zdravniku kakor pa trgovcu.

Alenka je ugibala, kaj se godi zdaj v njegovi notranjosti. V zadregi kakor petošolec jo je z negotovim pogledom nekajkrat od strani ošinil. Aha, zdaj pride nekaj novega!

»Ali bi vas smel... hm... ali bi vas morda smel prositi, da bi za trenutek odložili klobuk?«

V Alenki se je zabava nad tem domislekom borila z nejevoljo, ki jo je občutila ob tako čudni zahtevi prokurista tvrdke za tehnična olja in maščobe. Vendar je v njej zmagal prirojeni ji humor.

»Prosim!...« Z igrano mirnostjo in vnemarnostjo je snela z glave mehki klobuk in stresla z vzgibom, čigar ljubkost je Kovačiča očarala, svoje mehke, rjave kodre.

»Hvala, prav lepa hvala, gospodična! Mislim, da mi niste zamerili, kaj ne? Vedeti morate namreč... veste... kako bi se izrazil... potrebo imam po lepoti! Če se zgodi, in sicer se to prav lahko zgodi,« je jel modrovati kakor pravi znanstvenik, »da ima nekdo nelepo obliko glave, trpi moj estetski čut tako zelo, da postanem kar nesrečen, če moram vsak dan gledati takšnega človeka. Vendar pri vas, no, pri vas...«

Nasmehnil se je tako odsotno, da je začutila Alenka skoraj nekaj kakor ganotje ob tem zaprašenem čudaku.

»Razen tega,« se je nenadno spomnil gospod Kovačič, »se vrnimo k stvari. Poprej ste mi omenili nekaj nenavadnega... Prosil bi vas, da mi razložite, zakaj naj bi bila sestava imen ‚Alenka Zajc' — kajpak bolj Alenka kakor Zajc — za vas koristna?«

Alenka se je vedro zasmejala.

»Z mojim imenom je kakor z reklamo: vse posebno zbuja pozornost. Morda bi me, gospod Kovačič, prav tako hitro in gladko odslovili kakor tistih petnajst gospodičen, ki so bile pred menoj tukaj, če ne bi sestava mojega imena ranila vašega občutljivega estetskega čuta.«

»Menda vendar ne mislite reči, da so vaši starši...?« Kovačič se je začudeno ozrl v Alenko. Ob pogledu na njene šegave oči je spoznal, da se šali. Naposled se je domislil, da se je namenil sprejeti v službo posebno tajnico, ne pa pomenkovati se o svojih estetskih zahtevah in občutjih.

Alenka je strme ugotovila, kako se je čudaški estet mimogrede prelevil v trgovca, ki je zelo trezno in zelo korenito preizkusil njene sposobnosti.

Morala je zbrati vse svoje moči, da je bila kos temu novemu Kovačiču, toda zmagala je. Samo z njeno francoščino Kovačič ni bil čisto zadovoljen.

»Morali se boste še potruditi v izražanju, gospodična. Ta narod, veste, ta narod ima tudi v trgovskih pismih svoj posebni, elegantni slog...«

Je že spet v svojih estetskih oblakih, je ugotovila sama pri sebi Alenka. To pot ga je sama poklicala v resničnost.

»Kako pa s plačo, gospod Kovačič? In kdaj naj nastopim?«

Plača je bila spodobna, nastopila naj bi pa kar najhitreje mogoče. On, Kovačič, za zdaj ne bo stalno delal z njo, najprej bo morala biti gospodu Skalarju v pomoč, zakaj zlomil si je bil nogo pri smučanju, in to ga veže na dom, kar je za takšnega industrijca prav neprijetno.

»Ali si ne bi mogli urediti tako, da bi med tem časom stanovali kar pri Skalarjevih? To bi bilo gospodu Skalarju najbolj ugodno, zakaj navado ima, da dela predvsem zvečer, njegova vila leži pa precej daleč, skoraj pod Rožnikom. Kajpak to ni zahteva, vendar bi nama bilo obema zelo ljubo. No, saj si lahko premislite!«

Še preden je mogla Alenka odgovoriti, je že zavrtel telefonsko številko.

»Skalar je pri telefonu,« je polglasno zašepetal Alenki in ji z vzgibom roke pokazal, naj še ostane.

»Da, dober dan, Peter!... Da, mislim, da sem v gospodični Zajčevi, ki je pravkar tukaj, našel pravo tajnico za nas... da, kajpak, govori in piše gladko francoski, italijanski, angleški.«

Na lepem je gospod Kovačič rahlo zardel in zabobnal s prsti po mizi.

Gotovo Skalar vprašuje, ali sem čedna, ali kaj podobnega, je ugotovila sama pri sebi Alenka.

»Da, da, Peter! Povedal sem ti že, da je gospodična pravkar pri meni. Če hočeš, lahko takoj pride k tebi.«

In k Alenki: »Gospodična Zajčeva, gospod Skalar bo v dvajsetih minutah poslal svoj avto. Ali bi vam bilo prav, da bi se kar takoj odpeljali tjakaj? Peš je precej hoda...«

Alenka je prikimala. Sicer bi tudi peš našla vilo industrijca Petra Skalarja, zakaj ena tistih je, ki jo vsakdo takoj opazi po modernem slogu in lepem vrtu. Vendar ji je všeč, da se bo lahko odpeljala z avtomobilom, vsaj ne bo zamazala

Alenka Zajčeva je objela brezo in zajokala...

čevljev v pomladanskem blatu, ki ga je na poteh proti Rožni dolini posebno dosti.

»Torej dobro, gospodična Zajčeva se bo takoj zglasila pri tebi.«

Z vzdihom olajšanja je gospod Kovačič položil slušalko na vilice. Pogledal je nekoliko zamišljeno in skoraj vznemirjeno Alenko:

»Najbolje bo, če boste sami govorili z gospodom Skalarjem.«

*

Peter Skalar je čisto drugega kova kakor njegov nekdanji sošolec Janez Kovačič. Da, ko je mimogrede omenil, da sta bila sošolca, ga je Alenka začudeno pogledala. Saj se ji je zdel čudaški Kovačič toliko starejši. To očitno začudenje je nekoliko izboljšalo Skalarjevo slabo voljo zaradi zlomljene noge.

Kovačič je vendar že star gospod, je pomislila Alenka sama pri sebi. Težko je reči, koliko let ima, nekaj zaprašenega je na njem.

Nasprotno, Peter Skalar je še mlad. Mož 45 let, nekoliko čokat in kakor napet od same energije. Nekoliko trpko, ostro oblikovan obraz ima, volja in inteligenca sta bila nanj zarisala črte, ki jih ni moči tako hitro pozabiti. Gladka, sveža polt, skrbno počesani temnoplavi lasje, majne, a zelo jasne oči. V njih leži nekaj sugestivnega. Če gledaš vanje, se nehote braniš njihove skrivnostne moči, hkrati pa čutiš, kako te vse bolj pritezajo.

»Vaša spričevala prav za prav niso posebno priporočljiva za vaše zmožnosti, gospodična Zajčeva... Velika matura, abiturientski tečaj... hm... dobro, toda nobene prakse še. Sicer pa,« pogledal jo je in se nasmejal za čudo odkrito in v nasprotju s svojim ukazujočim pogledom. Alenka je nehote opazila, da ima nenavadno bele, zdrave zobe, ki dajejo njegovemu obrazu še mlajši izraz.

»Kovačič vas je preizkusil, to zadošča, čeprav je v nekaterih stvareh že kar fanatičen. Ali vas je morda tudi prosil, da snemite klobuk? No, kajpak da! Razvada, ki se je ne more odvaditi!«

Spet se je zasmejal z vedrim, izpodbujajočim smehom.

»Ali vam je tudi povedal, da jemljemo ljudi zmerom za mesec dni na poskušnjo?«

Alenka je razočarano odkimala: »Ne, gospod Skalar.«

»To je moje načelo, gospodična Zajčeva, tu ne popustim niti za las. Morda bi si zdaj ogledali svojo sobo in naše gospodinjstvo... šele potem pričakujem vaš končni odgovor na svojo ponudbo. Ah, tako... kajpak boste dobili svojo plačo tudi v tem poskusnem mesecu; glede na oskrbo, ki jo boste imeli pri nas, bo pač primerno nižja. Mislim, da se vam zdi vsota spodobna, toda za odškodnino nam boste morali žrtvovati nekaj svoje osebne svobode. To je usoda vseh zasebnih tajnic na svetu, zato jo ne gre tragično pojmovati! Premislite si torej temeljito, zdaj je še čas!«

Ob poslednjih besedah je njegov kazalec že potisnil na zvonec hišnega telefona. Neslišno je vstopila postrežnica z belo naškrobanim predpasnikom in čepico na glavi.

»Ivana, peljite gospodično k moji ženi in recite moji hčeri, da jo prosim, naj gospodični pokaže sobo za goste.«

Izraz ‚domačna' bi bil predomač za Skalarjevo, gradiču podobno vilo.

Alenka je občutila nekaj kakor osamelost, ko je stopala za uniformirano strežnico, ki je neslišno koračila pred njo, skozi dolge, svetlo barvane hodnike, čez pokrit zimski vrt in teraso v prvo nadstropje. Ko so se odprla ena izmed mnogih belo barvanih vrat, je zagledala pred seboj veliko sobo z nemodernim pohištvom, toda prijetno in toplo. V naslanjaču je sedela starejša gospa, preprostega, prijaznega obraza in temnih oči in s skrbno počesanimi, že nekoliko sivimi lasmi.

»Milostljiva... nova tajnica, gospodična Zajčeva,« je najavila sobarica.

»Le stopite bliže, draga gospodična!«

To povabilo je zvenelo zelo prijazno in prijetno v mehkem dolenjskem narečju. Alenke tudi ni motilo, da je gospa Skalarjeva še ni pogledala, zakaj bilo je očitno, da mora najprej skončati svoj težki kvačkani vzorček, ki ga je držala v rokah.

Ko je pa kmalu nato dvignila svoje prijazne rjave oči in pogledala Alenko, se je izraz na njenem dobrodušnem obrazu nenadno izpremenil. Zadovoljni smehljaj je izginil, prav tako mehki materinski izraz; zdaj je obraz gospe Skalarjeve izražal samo še razočaranje in nekakšno vznemirjenje.

Sama ni vedela, zakaj je pričakovala, da bo prišla z novo tajnico v hišo ženska njenega kova. Od nekdaj se je v veliki, razkošni vili počutila osamljeno in pogosto si je na tihem želela nazaj v skromne razmere, ki sta iz njih prišla njen mož in ona sama. Zdaj pa stoji pred njo mlada dama, ki očitno spada prav v tiste kroge, kjer se ona počuti še zmerom tujo in utesnjeno.

Z vzdihom je zgrnila kvačkani vložek.

»Sedite prosim, gospodična Zajčeva.«

»Hvala, milostljiva, samo če ne motim?«

»Oh, ne gospodična, nikakor ne.«

Molk.

Tedaj je storila Alenka instinktivno tisto, kar je bilo v tistem trenutku edino pravilno. Vprašala je gospo Skalarjevo po irskih čipkah, ki jih je bila pravkar odložila v naročje.

»Jaz sem si prav zadnjič poskusila v podobnem vzorčku skvačkati okrogel ovratnik k stari baržunasti obleki, pa se mi ni posrečilo.«

Te besede so učinkovale kakor odrešitev. Gospa Skalarjeva je nehote spet razgrnila vzorček.

»Prav isti vzorček sem bila pričela, toda pri vrtnicah se mi je ustavilo,« je odkrito priznala Alenka.

Zdaj se je gospa Skalarjeva že čisto otajala.

»Ko boste pri nas, gospodična, vam ga bom natanko razložila,« je prijazno dejala.

Led je bil prebit.

Tedaj je na hodniku presekal tišino nekoliko rezek, toda jasen dekliški glas, ki je nejevoljno dejal:

»Ne razumem, zakaj naj bi prav jaz morala igrati gospodični razkazovalko sob! To bi vendar lahko storili vi, Ivana!«

»Gospod Skalar je pa izrečno zahteval, da vi pokažete gospodični sobo za goste.«

Tedaj so se odprla vrata in Martina Skalarjeva — sama se je bila krstila za Marto, družina jo je pa še zmerom klicala za Tinko — je stopila v sobo.

Zanimiva zbirka ljudi, je sama pri sebi ugotovila Alenka, ko je zagledala vitko, skoraj previtko osemnajstletnico z zdolgočasenim obrazom in plamenečimi rdečimi lasmi. Obstala je pri vratih, udarjajoč z bičem po hlačah jahalnega kostima.

En sam trenutek se je tudi v Martinih očeh utrnilo začudenje ob pogledu na novo tajnico, vendar ni niti za sekundo izgubila svojega oblastnega nastopa.

»Oče želi, naj vam razkažem sobe, gospodična. Prosila bi vas, da greste takoj z menoj! Rada bi jahala, a moja kobila ni vajena čakati!«

Alenka je požrla zbadljiv odgovor, ki ga je že imela na jeziku. Naučila se je bila že, da mora človek trenirati obvladanje samega sebe, če hoče doseči svoj cilj.

Sobe za goste v hiši Petra Skalarja so skorajda lepše od sob, ki jih uporablja družina, če odštejemo sprejemnico, salon in Martinino sobo. Leže v drugem nadstropju proti jugu. Pohištvo je iz svetle orehovine, na velikih oknih sili zgodnje pomladansko sonce skozi svetlozelene zavese iz muslina.

»Manjša tukaj gleda na vrt,« je jela razlagati Martina nekoliko spravljiveje, »večja ima pa razgled na cesto. Kopalnica je v sredi in veže obe. Katero želite!«

Alenka je z enim samim pogledom ugotovila, da ima manjša soba razgled na vrt, kakršnega si je bila že od nekdaj želela. To je bil vrt s prostranimi tratami, kjer so med angleško tratico poganjali zdaj še goli lepotični grmi in se bohotila drevesa. Februar je še, morda bodo že čez mesec dni vzcvetele prve pomladanske cvetlice, vijoličasti žefran, trobentice, zvončki... In potem ji bo pri srcu, kakor da bi bila še doma... Njene oči so se napolnile s hrepenenjem.

»Če lahko izbiram, bi se odločila za tole,« je rekla in pokazala manjšo sobo.

»Prav. Naročite Ivani, da bo uredila vse potrebno.«

Na njeno energično zvonjenje je prihitela sobarica:

»Prosim, odpeljite gospodično k očetu. Na svidenje, gospodična Zajčeva!«

Peter Skalar je bil pravkar odložil slušalko, ko je stopila Alenka v sobo.

»No, gospodična Zajčeva, ali ste se odločili?«

»Da, gospod Skalar, zadovoljna sem z vašo ponudbo.«

»Ali lahko kar ostanete?«

»Ne, gospod Skalar, službo bi mogla nastopiti šele pojutrišnjem zjutraj.«

Peter Skalar je nasršil svoje goste, črne obrvi.

»Priznati morate, da niste sodobni s hitrico, gospodična!«

»Jutri moram namreč na sodišče zaradi neke dediščine,« se je opravičila Alenka.

»Tako? S kratkim, toda pronicljivim pogledom je premeril njeno vitko postavo v temnem, črnem kostimu, ki ga je poživljala samo tenka bela petlja, spenjajoča ovratnik črne bluze.

»Ali imate še starše, gospodična Zajčeva?«

»Ne, gospod Skalar.«

»... Torej žalujete. Kje stanujete? Prosim, napišite mi za vsak primer svoj naslov. Prosim...«

Ponudil je Alenki zapisnico in svinčnik. Vanjo je napisala s svojo odločno, nekoliko oglato pisavo: Alenka Zajčeva, Ljubljana, Dolenjska cesta 8a, III. nadstr. Pri gospe Mirtičevi.

*

Nato se je Alenka vrnila v sivo februarsko popoldne. Sonce se je bilo že skrilo za goste, krpaste oblake.

Bilo ji je skorajda prijetno, hoditi peš po svežem zraku, zakaj šele zdaj, ko je bila sprejela Skalarjevo ponudbo in se čutila vsaj za nekaj tednov preskrbljeno, se je zavedala, koliko duševnih naporov in koliko živcev so jo stali zadnji tedni, posebno pa preizkušnja današnjega popoldne.

Čeprav je bil mrk februarski dan, se ji je zazdela okolica na lepem prijazna in vedra. Smreke so se bile že otresle snežne odeje, po travnikih se je rjavila ruša izpod talečega se snega. Ob cesti je klokotala rjava voda, valeča s seboj ilovico, požiraje poslednje ostanke zime. Na cesti se je sneg družil z blatom v pravo spomladansko brozgo.

Oh, če bi vedeli vsi ti, Kovačič, gospod Peter Skalar, prijazna gospa in visokonoga Martina, koliko duševnega napora je stalo mlado gospodično prav ta prostodušna vnemarnost in zapeta mirnost, ki sta ji toliko pripomogli do zanesljivega nastopa in uspeha! Dobro, da ne vedo! Prav tako je dobro, kakor da ne vedo, da je ta črni kostim malone edina dostojna obleka, ki jo še ima, in da si je črne usnjene rokavice izposodila prav v ta namen od Milke Ahčinove.

Alenki se je zdelo, da je zdaj dolžna veseliti se, občutiti srečo uspeha.

»Posrečilo se mi je! Posrečilo se mi je!« si je prigovarjala, toda ono drugo, popuščanje živcev je bilo močnejše. In na lepem je stala gospodična Alenka Zajčeva kakor nedoraslo dekletce sredi razmočene ceste, držeče iz Rožne doline v Ljubljano, oklepajoč se osamele breze, rastoče ob robu. Po bledih licih so ji tekle solze sproščenja in olajšanja.

»Halo, gospodična...!«

Marko Brezar je pomolil glavo iz svojega nizkega temnosivega avtomobila, ki so ga prijatelji zaradi barve in velikosti krstili za ‚miško'.

Nobenega odgovora. Kakor da ga drobna gospodična tam ob drevesu ni slišala.

Marko ni vedel, kaj naj bi zdaj storil. Zdelo se mu je, da nekaj ni v redu, če mlado dekle ob belem popoldnevu objema golo brezo in se niti ne zmeni za bližajoč se avtomobil.

Marko Brezar ima strast, da poseže v takšne pripetljaje. Že večkrat ga je ta strast stala kopico neprijaznih besed in celo neprijetnosti, toda ne more se ji odpovedati.

Zato je tudi zdaj stopil iz avta, ne glede na to, da je imel pravkar ološčene čevlje, ki nič kaj dobro ne preneso pomladanske brozge; ne glede tudi na to, da je imel pravkar zlikane večerne hlače in pražnjo suknjo.

Marko Brezar nalahno zakašlja predse.

Zaman. Mlada dama ga ni niti opazila. Zdelo se je, da se oklepa golega belega brezovega debla kakor utopljenec rešilne deske. Njeno drobno telo je bilo prav tako potrebno varstva kakor vitko brezovo deblo, ki ga je objemala tako ljubeče, kakor da se je stapljala z njim v eno, kakor da ne bi bilo nič drugega več na vsem božjem svetu.

Mlada gospodična joka... Marko Brezar je bil zdaj že tako blizu, da je videl to po drhtenju nežnih ram, čeprav njenega obraza še zmerom ni videl. Breza se je zdela s svojimi golimi, visečimi vejami neznansko zapuščena, žalostna.

Marko Brezar ni samo med najbolj nadarjenimi mladimi inženirji arhitekti, temveč tiči v njem tudi nekaj umetnika. Morda se je samo zaradi težkih gmotnih razmer odločil za inženirski študij, boječ se, da bi moral kot umetnik vse svoje življenje životariti prav tako skromno, celo revno, kakor je bil preživel svojo mladost.

ITALIJANŠČINA ZA SLOVENCE V BESEDI IN SLIKI

TRA MOGLIE E MARITO

Furono già, non è molto tempo, due giovani, maschio e femmina, i quali si amavano affettuosamente e pareva loro di non poter vivere l'uno senza l'altro. E patteggiando onestamente, divennero marito e moglie. Nei primi giorni ogni cosa fu pace e amore: ma, come si fa, che gli uomini e le donne, quando sono innamorati, tengono sempre nascosta qualche cosellina che si manifesta poi dopo il matrimonio, avvenne che la donna, la quale bellissima era, per ogni leggera cosetta borbottava sempre e aveva una lingua serpentina che toccava le midolle.

Il marito l'amava con tutto l'animo, ma, dal lato suo, essendo piuttosto collerico, ora si divorava dentro e talora gli uscivano di bocca cose che gli dispiaceva di aver dette. Per liberarsi in parte dell'affanno, incominciò a darsi al bere, e uscito di casa con le compagnie degli amici, andava qua e là, e assaggiando varie qualità di vini, ritornava la sera a casa con due occhiacci, che pareva una civetta, e appena poteva favellare.

Immagini ognuno la grata accoglienza che gli faceva la moglie, la quale, non appena sentiva la chiave voltarsi nella serratura, andata in capo della scala col gozzo ripieno di villanie, apriva la chiavica e lasciava andare un'ondata di ingiurie, che lo coprivano da capo a piedi. Egli, mezzo assordato e strano pel vino che aveva in testa, le diceva altrettanto con una favella mezza mozza e poi si metteva a dormire.

Finalmente andò tanto innanzi la faccenda, che essi poco più si vedevano, perchè il marito stava da sè solo anche la notte, e talvolta anche più non veniva a casa, ma dormiva alla taverna.

La donna, disperata di quest'ultima vendetta, andò da una buona femmina, e le chiese consiglio. Per abbreviarla, questa le diede una certa ampolla di acqua limpidissima, ch'ella diceva di avere avuta da un pellegrino venuto di oltremare, di grandissima virtù; e le disse che quando il marito suo veniva a casa, se ne empisse incontanente la bocca e si guardasse molto bene dall'inghiottirla o sputarla fuori; e tale sperienza facesse più volte e poi le rendesse conto della riuscita.

La donna, presa l'ampolla e ringraziatala cordialmente, se ne andò a casa sua, e attendeva il marito per far prova della mirabile acqua che a lei era stata data.

Ed ecco che il marito picchia ed ella, empiutasi la bocca, va ad aprire. Sale il marito mezzo timoroso dell'usata canzone, e si maraviglia di trovarla cheta come olio: dice due parole, ed ella niente: il marito le domanda, che è? ed ella gli fa atti cortesi e buon occhio, e zitto: il marito si rallegra. Ella dice fra sè: ecco l'effetto dell'acqua, e si consola. La pace fu fatta.

Durò l'acqua più dii e sempre vi fu un'armonia che parevano due colombi: il marito non usciva più di casa; tutto era consolazione. Ma venuta meno l'acqua dell'ampolla, ecco di nuovo la zuffa. La donna ricorre di nuovo a quella femmina, e questa dice:

— Ohimè, rotto è il vaso dove tenevo l'acqua.

— Che si ha a fare? risponde l'altra.

— Tenete, risponde quella, la bocca come se voi aveste l'acqua dentro, e vedrete che raggiungerete lo stesso lo scopo.

Gaspare Gozzi (1713—1786)

Razlaga besed

tra med (pred'og).
fúrono bili so, bila sta.
già že; nekdaj.
non è molto têmpo ni še dolgo tega.
máschio m moški.
fémmina f ženska.
quale kateri.
affettuosamente prislov k *affettuoso* prisrčen, vroč (čustveno).
parere zdeti se.
senza brez.
patteggiare pogajati se.
onésto pošten; *onestamente* pošteno.
divénnero postali so, postala sta *(divenire)*.
marito m (zakonski) mož.
ogni vsak, vsaka, vsako.
pace f mir.
come si fa kakor je že navada.
innamorato zaljubljen.
nascoto skrit.
têngono drže *(tenere)*.
qualche kakšen.
cosellina f stvarca.
manifestare razodeti; manifestirati.
pôi potem.
dopo po, za, potem.
matrimónio m poroka.
avvenne zgodi se *(avvenire)*.
bellissimo zelo lep, najlepši.
leggêro lahak.
cosetta f stvarca.
borbottare godrnjati.
serpentino kačji.
toccare zadeti, doseči.
midolla f mozeg.
ánimo m duša; čud, nrav.
lato m stran, plat.
essêndo ker je bil *(êssere)*.
collêrico togoten, razdražljiv.
ora zdaj.
divorarsi k srcu si gnati.
dentro znotraj.
talora včasih.
uscire ven iti.
bocca f usta.
dispiacere ne ugajati.
detto rekel; *di aver detto* da je rekel *(dire)*.
liberarsi rešiti se.
parte f del, delež; *in parte* delno.

affanno m žalost, bridkost.
incominciò je začel *(incominciare)*.
darsi posvetiti se.
compagnia f družba.
qua sèm.
assaggiando z okušanjem *(assaggiare)*.
vário različen.
qualità f kakovost.
ritornare vrniti se.
occhiaccio (okkjaččo) m hudoben pogled; škileče oko.
civetta f sova.
appena komaj; *non appena* brž ko.
poteva je mogel.
favellare govoriti.
immágini ognuno vsakdo si lahko misli.
grato prijeten.
accogliènza f sprejem.
chiave f ključ.
voltarsi vrteti se.
serratura f ključavnica.
scala f stopnice.
gozzo m golša; grlo.
ripiêno poln, prenapolnjen.
villania f surovost, neotesanost.
aprire odpreti.
chiávica f zatvornica.
ondata f val.
ingiuria f sramotitev, žalitev.
coprire pokriti.
assordare omotiti.
strano čuden, čudaški.
pel = *per il*.
altrettanto ravno tolik(o).
favella f jezik.
mozzo (mocco) zlomljen, odsekan.
méttersi a dormire zaspati.
finalmente na koncu, končno.
andò (andó) je šel *(andare)*.
innanzi naprej.
faccênda f stvar.
vedersi drug drugega videti.
talvôlta včasih.
tavêrna f gostilna.
disperato obupen, obupan, besen.
vendetta f maščevanje.
da k.
chiêse je prosil(a) *(chiêdere)*.
consiglio m svèt.
abbreviare skrajšati; *per abbreviarla* da jo hitro odpravi.
diede je dal(a) *(dare)*.
ampolla f steklenica.
limpidissimo zelo čist *(limpido)*.
pellegrino m romar.
venuto prišedši *(venire)*.
oltremare onstran morja.
grandissimo zelo velik *(grando)*.
virtù f čednost; moč.
disse je rekel (rekla) *(dire)*.
se ne empisse da si je z njo [nameč z vodo] napolnila *(empiere)*.
incontanênte takoj, brez odlašanja.
si guardasse da se je pazil(a) *(guardare)*.
inghiottire požreti; *dall inghiottirla* da je ne požre.
sputare pljuniti.
fuôri ven.
speriènza (= *esperiènza*) f izkušnja, poskus.
rendesse conto da ji je sporočil(a) *(rêndere conto)*.
riuscita f uspeh.
preso vzel; vzet (prêndere); *presa l'ampolla* ko je vzel(a) steklenico.
ringraziare zahvaliti se.
cordialmente prisrčno.
se ne andò (andó) je odšel (odšla) *(andársene* oditi).
attendeva je čakal(a) *(attêndere)*.
prôva f dokaz; poskus; *far prôva* preizkusiti.
mirábile čudovit, čudežen.
che a lei êra stata data ki ji je bila dana.
ed êcco che tedaj.
picchiare potrkati.
empiutasi potem ko si je napolnila.
aprire odpreti.
sale vstopi *(salire)*.
timoroso v strahu.
usato vajen.
canzone f pesem.
maravigliarsi (= meravigliarsi) čuditi se.
cheto miren.
ôlio m olje.
niênte nič.
atto m dejanje; kretnja.
cortese vljuden.
fare buôn ôcchio prijazno sprejeti.
zitto tih.
si rallegra se veseli.
dice fra sè (se) reče sam(a) pri sebi.
effêtto m učinek.
si consola se potolaži.
durò (duró) je trajal(a) *(durare)*.
più dì več dni.
armonia f skladnost, soglasje.
colombo m golob.
zuffa f prepir.
ricórrere obrniti se (do koga).
rotto zbit, zlomljen *(rómpere)*.
vaso m posoda; lonec.
che si ha a fare kaj naj se stori? (kaj naj storim?).
raggiúngere doseči.
lo stesso prav tako.
scôpo m cilj.

MATERINA SLIKA

* IZ FRANCOŠČINE PREVEDLA K. N. *

27. nadaljevanje

»Moja mama! Moja prava mama!...«

Drobni otrokov glasek je na lepem zmagoslavno vzkliknil:

»Ta ni papirnata mama, ta je prava!«

Viviana je ostrmela in komaj verjela svojim ušesom.

Medtem sta se dve drobni ročici ovili okrog njenega vratu in jo prisilili, da se je nagnila in objela Micka.

»Moja lepa mama... moja prava mama!«

»Moj ljubljeni sinko... moj Mickie!«

V nežnih očeh mlade matere so se zasvetile solze veselja.

Drobni Mickov glasek ji je pa šepetal v uho: »Kajne, ti si moja prava mama? Ne ona druga!«

»Katera druga?«

»Druga mama!«

»Ne razumem te, ljubček. Ali imaš še kakšno drugo mamo?«

»Doma.. Pri očetu!«

Če prav se je zdelo, da je Viviana, objemajoč svoje ljubljeno bitje, slepa in gluha za vse, kar se še godi na svetu, se je vseeno živo zganila in presenečeno vprašala:

»Ljubček moj, ali imaš še eno mamo?«

»Doma... v sobi... pri očetu.«

»V Londonu?« je vpraševala Viviana vse bolj in bolj začudena.

»Yes.«

»Še eno mamo? Ali veš to gotovo?«

»Da... papirnato mamo... ne pravo... ne takšno, kakor si ti.«

»Oh!«

Pazljiv poslušalec bi v tem kratkem vzkliku zasledil prikrito razočaranje in začudenje.

Viviana, še nevajena govorice svojega malega sinka, je bila prepričana, da je stopila v življenje njenega moža nova ženska.

Prava mama, to je mati, ki jo veže z otrokom krvno sorodstvo. *Papirnata mama*, tako najbrže otrok po otroško imenuje varuhinjo, ki jo včasih sodišče prisodi sirotam. Morda je to Harryjeva nova izvoljenka?

Nenadna žalost se je polotila komaj ozdravljenega Vivianinega srca. Plašno je stisnila svoje dete k sebi. Ali mu mar ne grozi kakšna nezgoda?

»Bog te varuj mačehe?« je molila sama pri sebi.

Vendar se je prestrašila, ali ni mar prišla njena prošnja prepozno. Že so jeli njeni možgani vročično delovati.

»Kaj neki se je zgodilo na Angleškem, medtem ko se je ona mudila v tujini?

Morda je bil lord Blackenfield zahteval ločitev proti njej? To ne bi bilo nemogoče, ker je bila sama prostovoljno zapustila družino.

Viviana ni hotela nikoli prav misliti na to, ker ni zanesljivo poznala angleške zakone v tem pogledu. Harry jih je gotovo dobro poznal. Zakaj neki ji torej Lewis ni nič omenil o tem? In zakaj so ji zdaj dovolili, da vzame otroka k sebi?

Otrokove jasne, nedolžne oči so pa polne sreče počivale na njenem obrazu. In kakor da bi uganil njene zle slutnje, je malček dejal:

»Mick je nosil cvetlice oni mami... v očkovo sobo.«

Viviana je še tesneje prižela k sebi svojega ljubljenčka. Malčku je to očitno dobro delo, kajti zaljubljeno je ogledoval svojo mater in vzkliknil:

»Ona druga ni nikoli objela Micka... Nikoli! To ni bila prava mama!«

Ta stavek se je zarezal Viviani globoko v srce. Vsa nemirna je objela malčka.

»Moj mali Mick! Moj ljubi fantiček!« je zašepetala strastno. »Samo moj si in nikogar drugega.«

Mick je žarel od sreče. In s tistim ugodjem, ki ga občutijo otroci, če opazijo, da se je kdo izmed odraslih zmotil, je dejal:

»Očka je rekel: ‚To je tvoja mama.' Toda Mick je vedel, ta ni prava. Prava bi ga objela in dejala ‚dobro jutro', kakor Bobbyjeva mama. Vedel sem, da očka nič ne ve!«

Poslednji stavek se je zmagovito izvil iz rdečih otroških ustk. Viviana je obstala. Ali jo mar čaka nova preizkušnja? Ali ni mar že dovolj pretrpela?

Hotela je še marsikaj vprašati svojega sinka, toda spoznala je, da ne bi dosti izvedela, hkrati bi pa otrok morda mislil, da ga ščuva proti očetu. Zato je kratko dejala:

»Ne govoriva več o tisti gospe, Mickie. Zdaj bova dolgo skupaj in bova oba zelo, zelo srečna!«

Ustnice mlade matere so govorile sladke besede, kakor bi pripovedovale o sanjah, ki so se nepričakovano uresničile. In vendar je ležala na belem čelu senca slabo prikrite skrbi.

»Mick je zadovoljen,« je dejal otrok, čigar ročice so se še zmerom oklepale Vivianinega vratu.

Viviana se je zdrznila in dejala: »Da, tudi jaz, *darling*, sem zadovoljna!«

»Torej smej se, prava mama, kakor ona tam doli!«

Spet je Viviano nekaj zbodlo pri srcu, vendar je ugodila malčkovi prošnji.

»Moj lepi sinko, ti si pravi mali tiran!« je vzkliknila in se nasmehnila.

Objemajoč kodrolaso otrokovo glavico je Viviana nehote mislila nanj, ki bi moral biti zdaj ob njuni strani... na očeta... ki bo prišel lepega dne, morda zato, da ju bo spet razdružil...

Tedni so leteli v Sea Foamu kakor dnevi, dnevi kakor ure. Viviana si ni niti v sanjah nikoli mislila, da utegne biti še kdaj v življenju tako mirna in tako srečna. Zdaj je bila sama s svojim sinkom. Miss May je že pred nekaj tedni odpotovala v London, kamor jo je njen zaročenec kar nekam strogo zahteval.

Tako je ostala Viviana sama s svojim sinkom in z nekaj služinčadi. Zdaj je sama oskrbovala veliko posestvo in tudi povedala svoje pravo ime. Služinčad, čeprav ni dobro razumela njenega jezika, je mlado gospodarico in njenega sinka kmalu vzljubila.

Tisto poletje je bilo izredno lepo in vroče, zato sta Viviana in njen otrok preživela skoraj vse dni zunaj, na peščini, kjer sta se sončila med visokimi skalami, na katerih je plesal odsev morja. Ob zastrtih dnevih sta hodila na kratke izprehode po slikoviti okolici, kadar je bilo pa posebno vroče, sta počivala v zastrtih spalnicah.

Mickie ni nikoli več omenil svoje ‚papirnate mame'. Viviana bi rada še marsikaj slišala o njej; odločila se je, da bo povprašala po njej miss May, toda dekle je prezgodaj odpotovalo. Razen Micka ni bilo v Sea-Foamu nikogar, ki bi poznal zasebno življenje lorda Blackenfielda.

Sicer so bila pa to vprašanja, ki jih mlada mati ni načenjala. Vedela je, da je lord odpotoval za nedoločen čas... za čas, ko ji je očitno zaupal svojega sina.

V mislih si je zmerom risala, da bo ostal njen mož v Indiji dolge mesece, kakor tedaj na prvem potovanju.

Zdaj je živela ob svojem sinku, lahko je dala duška svoji materinski nežnosti in ljubezni, kolikor se ji je zahotelo. Razen tega je Harryja nekako črtala iz svojega življenja.

Saj tudi ona nič več ne velja v njegovem življenju! Zakaj torej naj bi obujala pozabljene spomine?

Ob tej misli jo je sicer vselej nekaj zbodlo v srcu, toda dovolj ji je bilo, če se je spomnila na Mickove besede, da je moral prinašati vsako jutro cvetlice ‚drugi mami', ki pa ni bila ‚prava', in že je takoj pregnala neljube pomisleke. Tako je nekdanja gozdarjeva hči pozabila svojega mogočnega soproga, ki se po njenem zdanjem mnenju pač ne bi bil smel nikoli poročiti z njo.

IV

Velika jedilnica v Sea-Foamu je bila zastrta z gostimi rebračami. Bila je visoka, kakor vse sobe na tem nenavadnem posestvu, z ozkimi okni in ozkimi vrati, držečimi na veliko, odprto teraso, gledajočo na odprto morje. Na stenah je viselo nekaj starinskih portretov prednikov lady Blackenfieldove.

Če si stopil na teraso, se ti je zazdelo, kakor da bi stal na krmi velike ladje. Povsod samo morje, neskončno, v sončni bleščavici migotajoče morje. Terasa je bila ob vročih dneh pokrita z živopisano platneno streho in na severu zavarovana proti vetru. V enem voglu je ležal zleknjen na ležalniku mali Mick in dremal.

Nekaj korakov od njega, v zastrti sobi je sedela mlada mati za klavirjem in skušala izraziti svoja čustva v mehkih melodijah, ki so kipele izpod njenih tenkih prstov.

Bila je oblečena v sinjo obleko iz lahnega žoržeta, prepeto z vijoličasto baržunasto petljo. Lase si je spela s sinjo mrežico iz tila, samo na čelu in tilniku ji je uhajalo nekaj nagajivih kodrcev.

Oh, tako rada se je lepo oblačila za svojega sinka! In v kakšno zadoščenje ji je bilo, če so se njegove odkrite oči občudovalno uprle vanjo in kakor možak je dejal:

»Moja lepa mama!«

Dalje prihodnjič

KRIŽANKA

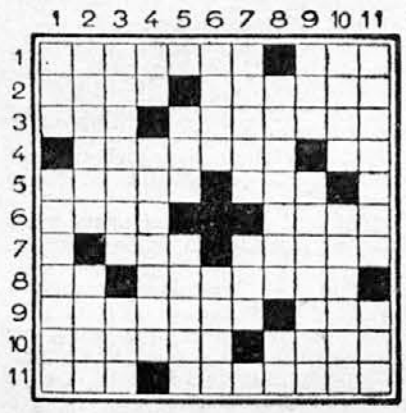

Vodoravno: 1. Največji italijanski romantični pesnik in dramatik (1785 do 1873); oblika pomožnega glagola. 2. Majhne širine; čudotvoren predmet, ki naj človeka obvaruje zla. 3. Oče (arabsko); zavratnica. 4. Zaplenitev ali pridržanje tuje trgovske ladje zaradi državnih interesov; latinska kratica za tekoče leto. 5. Cerkvene hvalne pesmi; trak, vrvca, tudi ozek svet okolu njive; samoglasnik najrazličnejših pomenov. 6. Največji ognjenik v Evropi (3274 m); muslimanski verski poglavar ali naš glagol posedovanja. 7. Osrednja črka abecede; trije enaki soglasniki-zobniki; grško-rimsko oblačilo. 8. Italijanski spolnik; kosem ali hrapava stran. 9. Ovojnice; lira brez začetka. 10. Ostra, nagla, neposredna (tujka, n. pr. bolezen); sram. 11. Odločen ne; področje ljubezenskega življenja, nauk o ljubezni.

Navpično: 1. Izumrli noj-velikan; nesit t. j. velik ptič-plovec. 2. Vlaknat, nezgorljiv minerał, rogovača; evangelist. 3. Glavni nemški barocni arhitekt (1687—1753), tudi književniki tega imena in znana stigmatizirana mističarka Terezija; znana zver (srbohrv.). 4. Soglasnika iz prve besede pod 2. vodoravno; neizpolnjen list, golica. 5. Samoglasnik in predlog; vprašalni ali nedoločni prislov; skandinavske sojenice. 6. Norec (nemško); relativno že dolgo časa obstaja ali angleško zvezda. 7. Slika (latinsko, znan psihoanalitični pojem), pa tudi dovršena žuželka po popolni preobrazbi; dovoljeno mu je; isti samoglasnik kot v 5. navpično. 8. Če drza kaj primanjkuje, mora to storiti; kratica za starejši. 9. Poželenje, zahteva; Lotovi nasledniki in judovski sovražniki. 10. Bližnja sorodnica; znameniti zapadnogotski kralj, ki je leta 410. osvojil Rim. 11. Puščava v severnem Čilu, bogata solitra.

★

KVADRAT

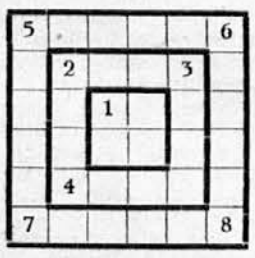

Mali kvadrat: 1. v smeri urnega kazalca: Pri obleki in obutvi potreben predmet za vez.

Srednji kvadrat: 2. vodoravno: piskajoče dihanje ali kamenina; navpično: rešeto; *3.* navpično: pristanišče, po katerem se imenuje obrobno morje Črnega morja; *4.* vodoravno: simbol za suženjstvo.

Veliki kvadrat: 5. vodoravno: Prvotni spis, edini original; navpično: grški bog neba, sin in mož Zemlje, oče Titanov in Kiklopov; *6.* navpično: Razpredelnica; *7.* vodoravno: Stonoga.

Diagonali: 5—8: Najvišja izmed organizatornih pravil v državi. *7—6:* Znameniti grški filozof, ki se je zastrupil, ko so ga na smrt obsodili (470—399).

*

ZAGONETEN LIK

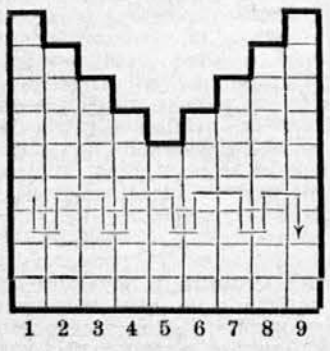

Navpično vstavi besede sledečega pomena: 1. Žareče gorivo, žar. 2. Prostor brez snovi in stvari. 3. Človek, ki je prišel, tujec, prislinjenec. 4. Spravljanje oseb in stvari iz kraja v kraj. 5. Glavno mesto Tracije. 6. Mesto v Mali Aziji, nekoč začasna bizantinska prestolnica in torišče dveh cerkvenih zborov. 7. Zajedavec, skledoliz. 8. Moško ime, tudi ime več znamenitih mož, tako geometra, kiparja, epika, filozofa. 9. Skupen pojem vseh vrst ladij.

Sredi, po zaznamovani črti, čitaš naš pregovor o vinu.

*

STROŠKI ZA LUČ

Na nekem stopnišču je v vsakem nadstropju, kot se spodobi, luč. Stroški za razsvetljavo znašajo 48 lir mesečno in jih morajo plačevati štiri stranke, ki vsaka v svojem nadstropju stanuje. Da bi po enakih delih odplačevali, so se uprli stanovalci iz nižjih nadstropij, češ da jim luči višjih nadstropij nič ne koristijo.

Kako se bodo pravično razdelili stroški?

ZLOŽENKI

Zelo koristen del telesa,
brez njega še ne greš v nebesa.

Grešil si, a skesan umrl,
začasno se boš tamkaj cvrl.

Zdaj prvo k drugemu pridruži:
v zaščito temu delu služi.

*

Prvo je zoprn delček tvarine,
drugo: ime je žene, dekline;
skupaj: jo vzame snedež na piko,
slaven je češki muzik — z veliko.

*

IGRA Z VŽIGALICAMI

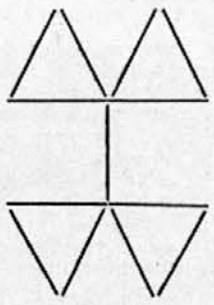

Ta lik je sestavljen iz 13 vžigalic. Če tri žveplenke prav preložiš, ti vseeno še ostanejo štirje trikotniki. Kako bo to šlo?

Rešitve ugank iz preišnje številke

Križanka: Vodoravno po vrsti: 1. D'Annunzio, 2. Marna, ovoza, 3. ik, njun, nad, 4. car, slap, re, 5. Krasin, Irak, 6. i, Ca, J, S. J. (Simon Jenko), v, 7. elan, arkada, 8. ve, Anka, vrt, 9. iti, rima, ve, 10. čorba, Orjen, 11. Stevenson.

Magičen lik: 1. petelin, 2. talon, 3. selitev, 4. Lotar, 5. mineral.

Posetnica: Mesar in gostilničar.

Glasovalni problem: Večina = V, manjšina = m; tedaj imamo relacijo, da je V manj pol m enako polovici vseh oddanih glasov. Enkrat je bilo: $V_1 - \frac{m}{2} = 300$, drugič $V_2 - m = 300$ (ker je bil m pri drugem glasovanju dvakrat večji). Iz tega sledi: $2V_1 - V_2 = 300$. Ker je dalje $7V_2 = 8V_1$, sta bili večini 350 in 400. Opozicija je znašala v prvem primeru 350, v drugem pa 200 glasov; torej je 150 ljudi spremenilo svoje mnenje.

Izločilnica: Sen kresne noči.

Spremenilnica: svila, strop, mirta, janež, astma, jarek, Meran, jetra, testo: Vstajenje.

Dolga pot: Pismonoša mora prehoditi vsega $14^1/_2$—1 uro dnevno, to je 27 pol ur. Predpostavljajmo, da tudi ostali del poti opravi z isto hitrostjo, pa bi tako prehodil skupno $24 + 15 \times 2 = 54$ km v 27 pol urah. V pol ure bi tako prehodil 2 km, sledi, da v začetku hodi 4 km na uro.

Mučno delo: Da odda prvo ročko, je moral po sedmih stopnicah, za drugo po 7 + 21, za tretjo ročko 7 + 21 + 21... za zadnjo 7 + 5.21 stopnic. Za pot navzgor vsega 357 stopnic, 112 stopnic za sestopanje pa ne smemo vračunati, ker se je vprašanje glasilo po številu stopnic do predaje zadnje ročke.

ROBINZON na samotnem otoku

Št. 61. Divjak dobi ime in se navadi kuhanja belega moža

Ker je Robinzon rešil divjaka na petek, ga je krstil za Petka. Potem ga je skušal naučiti kuhanja. Postavil je lonec z mesom in krompirjem na ogenj, sam je pa odšel v votlino po sol. Med tem časom je pričela voda vreti, in Petek, ki tega še nikoli ni bil videl, je ves začuden mislil, da vodo giblje kakšna žival, ki je po pomoti prišla v lonec.

Naposled je segel z roko v lonec, ker ni mogel z očmi nič posebnega odkriti. Aj, da ne bi bil storil tega! Opekel se je, da je bilo joj! Siromak je pa mislil, da ga je skrivnostna žival ugriznila in je tulil kakor ranjen vol. Robinzon, ki je zaslišal njegovo vpitje, je že mislil, da so sovražniki iztaknili njegovo skrivališče in da hočejo Petka odpeljati s seboj.

Pograbil je svoje orožje in planil ven, hoteč pomagati svojemu novemu prijatelju. Kmalu je pa uganil, kaj se je zgodilo, in le po dolgem trudu je mogel presenečemu Petku razložiti skrivnost vrenja.

Št. 62. Naposled je bil čoln gotov za odhod!

Tudi v grajenju čolnov je bil divjak spretnejši od Evropca. Petek je znal ravnati z ognjem, in njegovi spretnosti se je imel Robinzon zahvaliti, da je bil čoln naposled vendarle gotov.

Delo, ki bi trajalo v Robinzonovih rokah več let, je Petek dogotovil v nekaj mesecih. Zdaj je bilo samo še vprašanje, kako spraviti čoln na peščino.

Podložila sta nekaj hlodov in kmalu sta spravila čoln v vodo, kjer se je jel ljubko gugati na valovih.

Št. 63. Slovo od otoka

Zdaj se je zdelo, da je napočila ura, ki je po njej Robinzon hrepenel noč in dan. Kakor hitro je zbral potrebno zalogo in jo naložil v čoln, je bilo vse pripravljeno za odhod. Kmalu se je čoln odtrgal od obale in zaplul na odprto morje. Robinzonu so prišle solze v oči, tako se mu je bil priljubil samotni otoček. Prišla sta na odprto morje brez kakšne nezgode, toda kakor hitro sta izgubila otok izpred oči, ju je zagrabil močan morski tok, in jugnal s seboj, da se mu nista mogla izogniti.

Že sta obupala, da bi se rešila, kar je čoln s takšno silo nasedel na sipino, da bi Petka kmalu vrglo v vodo.

Št. 64. Rešena!

Spoznala sta, da je voda tam čisto plitka, zato sta skočila iz čolna in ga rinila po sipini, ki se je zdela neskončno dolga.

Tedaj je Robinzon spoznal, da je bila prav ista sipina, ki je nanjo pred leti nasedla njegova ladja.

Šele čez več ur sta zagledala kopno. V pričakovanju sta se usmerila proti obali, da bi spoznala, ali je to njun mali otok, ki sta se od njega zjutraj tako ganjena poslovila.

Št. 65. Signal v nesreči?

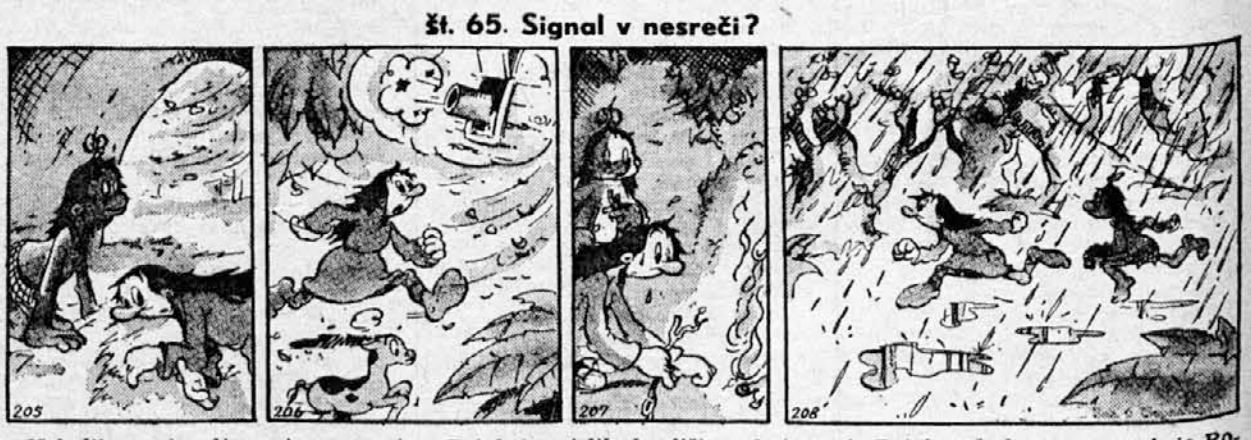

Nekoliko nejevoljna sta se spet izkrcala na znani peščini in se utaborila v stari votlini, upajoč, da bosta lahko lepega dne spet odrinila na morje, potem ko bosta čoln še izpopolnila. Neke noči ju je pa zbudila strašna nevihta.

Petek je mislil, da sliši med strahotnim deževjem grmenje, toda Robinzon, ki je bil stopil iz votline, je spoznal, da je to grmenje topovsko streljanje.

»To je neka ladja v nesreči!« je pomislil Robinzon. Medtem, ko ga je Petek začudeno opazoval, je Robinzon znosil na kup grmado drv in skušal zanetiti ogenj, da bi ga nesrečneži v daljavi zagledali.

Kakor hitro je prišlo jutro, sta tekla s Petkom na peščino.

Dalje prihodnjič